

УКРАЇНОБЬКІ ХРИСТІЯНОБЬКІ ВІСТІ

UKRAINISCHE CHRISTLICHE
NACHRICHTEN
UKRAINIAN CHRISTIAN NEWS

Рік I.

Вересень 1963

Ч. 2

ПРИВІТАННЯ

З ПРИВОДУ ДРУГОЇ СЕСІЇ II ВАТИКАНСЬКОГО СОБОРУ

З почуттям найбільшої відданості і синівської любові Редакція Українських Християнських Вістей вітає в поклоні Його Святість Папу Павла VI., Високопреосвященного Митрополита-Ісповідника Кир Йосифа, усіх Високопреосвящених і Преосвящених українських католицьких Владик, весь збір Соборових Отців, як також Високопреосвящених і Преосвящених українських православних Владик як спостерігачів Соборових — і молить Господа про

ди, що чорною хмарою нависли над нашим небосхилом! Нехай усі Українці знайдуть в ньому доброго батька і об'єднуються біля Нього.

Митрополит-Ісповідник Кир Йосиф

Святіший Отець Павло VI

Благословення в нарадах і вислідах другої сесії Ватиканського Собору з днем 29. 9. 1963.

Нехай під проводом Його Святости Папи Павла VI стане людство до мирної праці на всіх ділянках нашого життя. Нехай щезнуть незго-

Щоби наш Митрополит-Ісповідник Кир Йосиф став речником християнської єдності Сходу та Заходу, щоби усі українські православні Владики станули рамя об рамя з українськими католицькими Владиками і своїм прихильним наставленням створили можливості миру, сили і консолідації в українському народі в боротьбі з безбожництвом в Україні.

«УКРАЇНСЬКІ ХРИСТІЯНСЬКІ ВІСТІ»

Від Редакції

Дякуючи нашому громадянству за прихильні голоси до появи нашого журналу „Українські Християнські Вісті“, випускаємо з Божою поміччю друге число, присвячене ювілеям, що припадали саме вліті 1963 р.

Прихильна оцінка нашої заокеанської преси, зокрема канадійського „Поступу“ та аргентинського „Життя“, наших Владик, а також чільних громадян, численні передплати та співпраця наших публіцистів каже нам продовжувати наше діло для слави Господньої.

Правда, появилися завваги, немов би ми виступаємо як конкуренти „Христ. Голосу“, але це не відповідає правді. На жаль, наші люди привикли оцінювати явища з загумінкового становища, непримирної виключності. Бо чим же є т. зв. конкуренція? Наш журнал має за завдання насвітлювати події з історичної перспективи, коли часопис, яким є „Хр. Гол.“, це тижневик, і він приносить біжучі вісті. Отже, наш журнал, як періодичний, не може спричинити найменшої шкоди тижневикові.

Зроблено заміт, що можна б усі ці статті вмістити в Хр. Голосі. Однак, техніка видавання не дозволяє на таку кумуляцію статей, що насвітлюють важливі події зі становища ідеологічного зі статтями про щоденні події. Також розміри часопису не дозволили б на розміщення всього редакційного матеріалу.

Крім того існують великі розходження в проблематиці і підході до різних подій. Коли наш журнал ставить питання засадничо і йде по негнугній лінії, а навіть виступає різко проти аномалій нашого життя, то Хр. Голос не помістив би такої статті, бо вона рішуче осуджує виступи чи то громадян, чи то угодовську тактику.

Яка, нпр., велика різниця в оцінці такої події, як Слав'янський Конгрес, що відбувся в Зальцбурзі від 12 — 16 липня 1963 р. А що найважливіше — це те, що редакція Хр. Голосу йде по лінії ігнорування наших визвольних змагань на Західньому фронті і ніколи ні одним словом не згадає про чільних людей, хочби, нпр., про нашого президента д-ра Єв. Петрушевича, видатної постаті нашого політичного і державного життя. Не згадає теж і про першого міністра війни Дмитра Вітовського та інших відомих стра-

тегів чи політиків. З такою тенденційністю християнського часопису і з таким явищем треба боротись.

А принаймні відзначувати важливі події в нашому громадському і політичному житті.

А вже нема найменшої підстави відмовити нам видання журналу як органу партійного, як речника української християнської партії. Чи справді християнська нація, якою є Українці, не має права забирати голос у політиці з християнського становища, коли на нас наступають вороги з усіх сторін? Чи не треба нам цієї партії, щоб ізнайти спільну мову з найбільшими партіями ЦСУ — ЦДУ в Німеччині? Чи ми не бачимо, як ми партійно розсварені, коли нам потрібна згода. Те, що ми досі не мали християнської партії, а в нас, в Галичині, здавна її поборювали, доводить, що ми своє християнство зводимо до сакристії. Чи існуючі партії за час нашої державности не спричинили її упадок, бо все ставили в ім'я клясових інтересів, а не загальнонаціональних, керуючись не любов'ю і не толеранцією? А ці партії і далі претендують на провід, коли якраз повинні зійти з овиду.

Теперішній світ поділений на два табори: християнський, себто вільний, і безбожницький. Чи не нам якраз активно протиставитись безбожницькій течії і підкреслювати нашу віру, нашу релігійність? Бо самим національним питанням ворога не переможемо. Він теж підступно виступить як оборонець українського питання, але в формальному розумінні!

Оці вияснення ми навели, щоб переконати тих, що в засаді християни, але бояться своєї християнської партії. Це щось таке парадоксальне, що подібне не зустрінете в іншому народі. Всі європейські народи мають такі партії, тільки ми не сміємо мати, хоч бажаємо виграти війну з антихристом! Тому апелюємо до людей доброї волі, мірян і священників, узяти до уваги наші прагнення і з християнського становища дати нам змогу далі провадити нашу патріотичну справу.

Просім Господа про таке наше протверезіння в прямуванні до нашої мети, а тоді в нас самих зросте потреба до якнайкраще побудованої християнської партії.

З тією надією на Божу поміч випускаємо друге число нашого журналу. — Укр. Христ. Вісті

о. Василь Прийма

Замість вінка

на свіжу могилу Папи, що мав велике серце.

Покійному Вселенському Архидієєві Папі Іванові XXIII від Українців на чужині, діяспорі і цих, що Україні суцї.

Словом і ділом Великан,
Собору Ініціатор,
Муж віри, Святости Титан,
Вселенський Архидієєв Іван.
Пшов у вічність, як Тріумфатор!

На очах люблених дітей,
Згасав на палескїм тронї
Люблений Пастир Дорогий,
В червневий вечір жалібний,
Закінчив шлях агонїй.

Заснув на віки Папа Іван,
Ввесь світ пірнув в тривозі,
Як радіо Рим-Ватикан
Послало вістку на екран,
Що папа спочив у Бозі.

Вів був як батько для дітей,
Люблячий, добрий, милий,
Знав ключ до Людських душ-дверей,
Учитель, Пастир всіх людей,
Для всіх народів щирий.

Горе любов'ю лікував,
Шляхів шукав до миру,
Через любов він світ підняв,
Любов'ю ворогів єднав,
З любови черпав силу.

Для всіх знедолених, в ярмі —
Вселюдські ідеали
Підніс в належній висоті,
Щоб всі, великі і малі,
Свободи сонця ждали.

В пошані голови схилим
Перед покійним Братом,
До неба очі піднесім,
За Нього Господа молім,
Що був нам дійсним Татом.

Умер добрячий Папа Іван,
Ввесь світ пірнув в жалобі,
Що мов бурхливий океан
Штурмує церкву-Ватикан
І палескє серце в гробі.

Тулюза-клініка 28. VI. 1963

Вірш надісланий з лікарні по другій важкій операції автора. Редакція невимовно вдячна о. Приймі та просить Господа про Його видужання.

3 повоєнної історії Руху Українців-Християн в Регенсбурзі

Основники: д-р Остап Грицай, о. Діонізій Кульчицький, д-р Володимир Мурович.

propovitch
ria

L'UKRAINIEN
HEBDOMADAIRE

Rédaction et Administration :
26, rue de Montholon, Paris (9).
Téléphone : TRUdaine 91-03, poste 725.
Chèque Postal : PARIS 5840-08.

В И
М
Б
ЖИТ
Б
ЖИТ

ПАРИЖ, 6 БЕРЕЗНЯ 1949. Ч. 9 (125)

В обороні українських єпископів і священників

РЕЗОЛЮЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «РУХ», ВИНЕСЕНІ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ
ХРИСТІЯНСЬКО-СУСПІЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «РУХ УКРАЇНЦІВ-ХРИСТІЯН»
В ДНІ 20 СІЧНЯ 1949 РОКУ В РЕГЕНСБУРЗІ.

НА ВНЕСЕННЯ п. Михайла Бабія, привийні члени «РУХ» ухвалили наступні резолюції:

1) Члени християнсько-суспільної організації «РУХ» — українців-християн, у Регенсбурзі, привийні на Загальних Зборах в дні 20 січня 1949 року, рішуче протестують проти нечуваного досі в світі переслідування християнської думки в СРСР і сателітних державах, а рівночасно лучаться в молитвах із цілим християнським світом в обороні ув'язненого Кардинала і Прімаса Угорщини Міндсенті, як жертви безправного насильства, та домагаються його звільнення.

Рівночасно пригадують світові про переслідування Греко-Католицької Церкви в Галичині (Західна Україна), проти заборони і висилки на тяжкі роботи Митрополита Греко-Католицької Церкви Йосипа Сліпого і проти жахливих знущань дикої московської тиранії над єпископами, священниками і вірними, які остали вірні Греко-Католицькій Церкві, і просять міродатні чинники світу і, в першій мірі, Апостольську Столицю, Організацію ООН, З'єднані Держави Америки, Англію, Францію й інших звернутися з домаганням впустити на волю ув'язнених достойників Греко-Католицької Церкви, священників і вірних.

2) Привийні вважають, що досі уряди культурних держав Заходу не інтервенювали належно, хоча це й було їх обов'язком, як речників Атлантийської Хартії з 1945 року, в обороні поневоленого українського народу, який зазнає жахливих мук і страждань, як ні один народ світу. Тому зібрані просять, внарі з інтервенціями на користь Кардинала Міндсенті, сказати своє рішуче слово в обороні мучених греко-като-

лицьких єпископів, священників і вірних.

За Провід
«Руху Українців-Християн»
в Регенсбурзі
Д-р Мурович Володимир,
голова,
Гуменюк, секретар.

Хвальні Редакції українських часописів прохаємо передувати наші резолюції.

Чотирнадцять років тому, організація РУХ почала велику акцію в обороні українських єпископів і священників, опублікуванням цієї резолюції, яка була поміщена у всіх українських часописах, що виходили в Німеччині, Франції, Канаді і Америці.

Цю резолюцію надіслано Папі Пієві XII, в наслідок цього, святий Отець прийняв українських єпископів, священників і вірних, з ними зфотографувався і це фото було поміщене як ко-

льорова ілюстрація на обкладинці журналу «Ля Оссерваторе Романо».

Цю резолюцію передало англійське раді Бі-Бі-Сі — Лондон польською мовою. Після цієї акції, що мала великий вплив на формування публичної opinii щодо переслідування релігії і християн. Дальші акції в цьому напрямкові перед ОН і Вселенським Собором дали ті наслідки, що ми діждались звільнення з концентраційного табору Митрополита Сліпого.

**Читайте, передплачуйте і поширюйте
„Українські Християнські Вісті“**

Великі роковини

В 1100-ліття приходу словянських апостолів св. Кирила і Методія на Моравію 863 року

В червні 1963 р. минуло 1100 років, як прибули два брати Кирило і Методій зі Солуня на Моравію з метою навернення ще поганських слов'ян на Христову Віру. Сталося це на запрошення моравського князя Ростислава, після підготовки і після частинного перекладу Святого письма і літургії на старослов'янську мову.

Христова віра поширилася була на Грецію й Італію, де резидував намісник Христовий, перейшла також Альпи і поширилася у Франції і Германії. Коли на сході об'язувала грецька літургична мова, на заході нею була латинська. Обрядово різнилися вони між собою способом приношення Безкровної Жертви, а також молитвами і співами. Під час коли ширилася нова віра на європейському континенті, німецькі владика Зальцбургу і Регенбургу уважали своїм місійним тереном положені безпосередньо на сході слов'янські землі, зокрема Чехію та Моравію, які вже мали зорганізоване державне життя, з удільними князями на чолі.

Та ширення віри чужою латинською мовою натрапляло на великі мовні перешкоди, тому моравський князь Ростислав рішив звернутися до Царгороду, який вже був поширив місійну працю на слов'янські країни на Балкані, з пропозицією дати слов'янам науку Христа слов'янською мовою. Це був задум великого державного мужа, який об'єднав велику моравську державу, що сягала поза Краків і межувала безпосередньо з західньо-українськими землями. Якраз на дворі царгородського патріарха пробував у тому часі священиком Кирило обслуговуючи собор св. Софії.

Та Боже Провидіння призначило його до великої місії навертання поганських народів, тому він зі своїм братом Методієм, що проживав в монастирі на Олімпі в Малій Азії, удається спершу до Хозар, що кочували на побережжі Чорного моря, де пробував кілька років. Їм вдається не тільки навернути поган на Христову віру, але їм пощастило знайти мощі св. Климентія — римського Папи, якого заслано для відбуття кари в чужу країну, де св. Климентій помер і де був похований.* З мощами брати повертають на Україну, а згодом до Царгороду, куди якраз наспіло післяництво від князя Ростислава. Обидва брати беруться до перекладу святого письма на старослов'янську мову, укладають азбуку і відходять на Моравію.

Їх прихід до Велиграду, тодішньої столиці Моравії, занепокоїв зальцбургських владик, які звернулися до папи обвинувачуючи братів за ересь.

Послушні наказові папи Миколи I, удаються до Риму через Панонію, де жили теж слов'яни, залишаючись там один рік, проповідуючи Христову віру слов'янською мовою для Словінців і Хорватів.

Прибувши 868 р. до Риму з мощами св. Климентія, вони зразу здобули прихильне наставлення римлян і римського папи Адрия-

ром Кирило важко занедужав і в короткому часі помер. Відбулися величаві похорони, а тіло Кирила поховано в церкві св. Богородиці біля мощей св. Климентія.

Нерішений Методій, що має тепер сам діяти, чи вертати до Солуння, чи на Моравію, за спонуюю папи відходить як владика з почетом священиків на Моравію. Та папа наділяє його ще більшою почесною, іменує Методія архієпископом-митрополитом Панонії і Моравії, в склад якої то архієпархії мало входити також старинне Сірміум,** положене над Савою, що свого часу підлягало генеральному папському Вікаріатові в Сальоні-

Два солунські брати св. Кирило і Методій, що впровадили слов'янську азбуку і на слов'янську мову переложили святі Богослужбні книги.

на II, що наступив по Миколі I. На переслуханні у папи брати боронили себе перед закидами ересі, і після ґрунтовної аргументації їх папа оправдав і вони змогли повернутися на Моравію для ширення віри слов'янською мовою. Мощі св. Климентія зложено в церкві св. Богородиці, де перший раз відслужено Сл. Боже в слов'янському обряді. За їхні заслуги папа наділив їх гідністю єпископів. Та незаба-

ках, а також наше Закарпаття. Папа схвалює літургичні книги в старослов'янській мові і дозволяє вести місіонерську роботу в подальших слов'янських країнах.

Та німецькі владика знову висунули проти Методія нові обвинувачення, що більше, вкинули його до тюрми, де він пробув три роки. Та про це довідався новий папа Іван VIII-ий, який велів випустити його, а латинських владик

покарав. Папа наділив Методія ще новим титулом, іменуючи його своїм делегатом у слов'янських країнах та наказуючи йому поїхати до Велеграду.

Але на моравському князю престолі сидів князь Святополк, який не був прихильний слов'янському обрядові, як народному, і тому ждали Методія нові переслідування. Князь Святополк робить на Методія донос і наш митрополит вдруге удається до Риму, де остаточно спір полагоджено в той спосіб, що папа затверджує його як митрополита для Моравії і Панонії і дозволяє на відправу Богослужень у слов'янському обряді. На домагання князя і бояр місто Ніт-рума*** папа призначив для латинського єпископа, який одначе юрисдикційно підлягав митрополитові Методієві.

В останніх роках його життя поширилася віра в слов'янському обряді на Краків, що входив у склад моравської держави, як теж на Перемишль.

Таким чином віра в слов'янському обряді дійшла до наших предків на західних землях від учеників Методія. В Кракові створено новий єпископат – те саме в Перемишлі, про що свідчать новочасні археологічні розкопки, де відкопано дві ротунди, що були Божими храмами, а біля них палати, правдоподібно владичі.

На 70-тому році свого працюючого життя вмирає митрополит Методій. Поховано його в Велеграді, а папа Лев XIII проголосив братів Кирила і Методія святыми.

Та по його смерті німецькі владки знову виступили з претенсіями до Моравії і учеників-священиків Методія прогнали. Їх прийняв болгарський цар Симеон і віра спершу поширюється в Болгарії, звідкілля дістається до Київської Русі.

В той спосіб слов'янська літургічна мова запроваджена св. Кирилом та св. Методієм була визнана на рівні з літургічними мовами грецькою і латинською. В Малій Азії та близькому Сході Богослуження правилися арамейською мовою. Завдяки папам слов'яни користувалися тими самими правами, що й інші народи, а слов'янський обряд зрівняно з іншими. Завдяки виступові Солунських Братів наші предки прийняли віру не з Цареграду, як то поширили російські вчені, але з Охриди Болгарської, а також зі Заходу від учеників св. Методія – на Закарпатті, в Західній Галичині, на Лемківщині і на Засянні.

Культ святих Кирила і Методія сильно поширився, і поміж Українцями, що перед першою світовою війною осіли в Боснії і Славонії, а також поміж бачванськими Русами.

В майже кожній церкві є ікони святих Братів слов'янських. Під їх візванням будовано церкви, наприклад в Загребі, де міститься наша гр. кат. духовна семінарія, з якої користають Українці і Хорвати.****

Заходом і зарядженням єпископа крижевацької єпархії д-ра Діонізія Нярядія відсвятковано в 1927 р. 1100-ту річницю народження св. Кирила і з того приводу владика Нярядій написав послання до своїх вірних бачванською мовою.

Так св. Кирило, як і св. Методій стали не тільки слов'янськими апостолами, але також святыми в усій католицькій Церкві, як речники з'єдинення. Бож у тому часі на царгородським патріаршим престолі засідав Фотій, що дав початок ре-

солунських Братів доглянули також політичну акцію основуючи Кирило-Методіївське Братство в Києві, яке мало за завдання ширення слов'янської єдності, як рівні з рівними. Була це мода покликуватись на Святих як авторитетних мужів, подібно як у Поляків в тому самому часі основується тов. ім. св. Станислава, патрона Польщі. Нам відомо, яка доля стрінула перших наших братчиків, як наш поет карався на засланні. Однакова доля стрічала перших слов'янських апостолів і перших українських братчиків.

Тому нічого дивного, що наш покійний митрополит Андрей, апостол релігійної єдності новіших часів, виступив на ряді конгресів та з'їздів усіх слов'янських бого-

Св. Кирило і св. Методій обороняють перед папою Андрияном II і колегією кардиналів нововведений слов'янський обряд.

лігійному роздорові, з чим Солунські Брати не погоджувалися. Бо всі рішення на право служити слов'янською мовою вони одержали не з рук Фотія, а з рук пап римських Миколи I, Адріяна II та Івана VIII.

Православні слов'яни на Сході теж завдячують богослужбну мову св. Кирилові і св. Методієві, а якщо давніше в Росії не наголошувано їх діяльності серед слов'ян, то це тільки через те, що вони одержали всі права на богослужбну мову з рук папів.

Введення тепер української богослужбної мови в українських церквах є самочинне і нічим не обгрунтоване і зриває з традицією. Потреба би на ново рішення Папи Римського, якщоб туди наші православні удалися з проханням.

Наш поет Т. Шевченко, П. Куліш та М. Костомаров у виступі

словів, що відбувалися у Велеграді, щоб на пробі св. Методія благи Господа привернення релігійної єдності поміж Українцями, а також поміж усіма народами, що через грецьку, а не слов'янську схизму розєдналися. На ці з'їзди їздив в імені митрополита Кир Андрея, коли митрополит приушав на здоров'ї, тодішній ректор духовного семінара у Львові, а теперішній митрополит-ісповідник Христовий Кир Йосиф. Вислідом тих з'їздів наш Митрополит Кир Андрей не діждався, але він ширив свою ідею, заангажував різних вчених богословів для її здійснення і місто Велиград стало осередком унійних змагань. Та друга світова війна перервала цю працю. Ми, як світські люди, не були втаємничені у зміст тих з'їздів, ми не звертали на них належної уваги, що було великим на-

шим недоліком, ознакою нашої релігійної відсталості.

Тому тепер назрів час з приводу 1100-літнього ювілею виступу Солунських Братів присвятитись новій унійній акції, яку заініціював наш недавно померлий папа Іван XXIII, скликаючи Ватиканський Собор з метою зближення релігійно розоварених народів. Цю акцію, як заповів у своїй першій промові Папа Павло VI проводитиме далі аж до позитивного вислідку.

Папа Іван XXIII надавав таке велике значення тій акції, коли запрошував усіх православних і протестантських владик як спостерігачів, щоб на соборі у Ватикані працювати для релігійної єдності. Ще цього року перед своєю близькою смертю з огляду на 1100-літній ювілей видав покійний папа Іван XXIII листа до єпископів слов'янських країн, наголошуючи прихід св. Кирила і св. Методія на Моравію, як велику подію історичного значення, взиваючи до звеличання того ювілею враз зі своїми вірними. Папа писав: «Св. Кирило і св. Методій були убогі перед світом, але багаті у вірі, люди багаті чесною зі зміслом для краси, вірні і глибоко віддані престолові св. Петра, щирі і побожні католики, апостоли у правдивому зміслі слова».

Тому покійний папа посвятив наріжний камінь під Інститут св. Кирила і св. Методія, щоб цим за свідчити, якою важливою є наша місія в теперішній добі, як повинні слов'яни, а зокрема Українці, користати зі скарбниці виступу перших слов'янських апостолів.

За цим прикладом пішов також віденський університет, що дав почин для відзначення 1100-ліття приходу святих слов'янських апостолів на Моравію, створивши комітет для проведення конгресу, який відбувся від 12 до 16 липня 1963 р. в Зальцбурзі. Слов'янський інститут при віденському університеті перебрав на себе обов'язки ініціативи, а місцем конгресу призначено за згодою архієпископа Рорахера, місто Зальцбург, що колись так неприхильно ставилось до місії слов'янських Братів. Це мала б бути немов регалітація для прославлення перших слов'янських апостолів.

В склад комітету увійшли представники народів безпосередньо заінтересованих: Чехів, Словаків, Словінців, Мадярів, з огляду на Панонію, Австрійців, Італійців, а також Українців, що саме на терені Австрії чи не одинокі репрезентують слов'янський обряд, а в самім Зальцбурзі мають свою парохію, що її веде о. Іван Дашковський.

Від Українців до комітету запрошено Кири Івана, архієпископа в Римі. Підчас 4-ох днів були виголошені доповіді, з наших вчених зголосився відомий наш історик Церкви проф. Чубатий з Америки. За ним певно виступлять інші наші вчені, як о. д-р Ізидор Нагаєвський, що написав навіть розвідку «Про діяльність

шті передають їх туди, де їхнє місце в Римі.

* Перенесенням тлінних останків св. Климентія братами Кирилом та Методієм цікавився наш письменник Іван Франко і навіть написав розвідку. Див.: Записки Наукового Тов. ім. Шевченка.

Храм в Велеграді, де похований митрополит і архієпископ св. Методій.

Кирила і Методія». Нам Українцям треба було включитись до цієї акції, як найбільше компетентним, які саме є носіями обряду, основного тими ж слов'янськими апостолами, яких 1100-літній ювілей у цьому році обходимо.

З сивої історичної давнини наново світять нам наші слов'янські апостоли, як рівні ісповідники релігійної єдності, вони нам додають віри у наше післаництво і кличуть могутнім голосом зюза гробу, щоб усі Українці стали на єдино правильний шлях релігійного єднання!

І дивним видається, коли читаємо статтю о. д-ра Володимира Левицького в «Українському Слові» з Парижу, який закликає повернути до часів св. ап. Андрея, а не дійсних наших слов'янських апостолів, св. Кирила і св. Методія. Те що св. апостол Андрей став на київських горах і прорік, що тут пошириться Христова віра, є звичайною легендою, та це діялось в ті часи, коли жили Скити, які мимо цього заклику лишилися в поганській вірі. Верзію про перебування св. ап. Андрея на київських горах опрокинув в своєму річевому докладі на конгресі в Зальцбургу в днях 12-16 липня, проф. д-р Міллер з Тібінгену, коли ж св. слов'янські апостоли кладуть основи під наш обряд, складають азбуку, перекладають святе письмо на слов'янську мову, а також літургію, голосять кличі релігійної єдності, коли з мощами св. Климентя йдуть усюди і проповідують Христову науку та вре-

** Сірмієм це сьогодні Срем-провінція, де живуть наші Бачванці.

*** Нітра місто положене в Словаччині є досьогодні осідком словацького архієпископа латинського обряду.

**** Теперішній ректор семінарії, хорват, студював богословію у Львові і добре володіє українською мовою, але наших питомців вчить лише хорватською, а не українською мовою.

80-ЛІТТЯ СТАРШИНИ УГА СТАХІЯ ГНАТА В БЕЛЬГІЇ

Щоб дати вираз пошани і наших бажань вважаємо нашим обов'язком привітати з 80-літтям заслуженого громадянина, б. старшину УГА Вп. П. Стахія Гната.

Один з світських, що дорожить релігійним життям, все мов на стійці до послуг, чи то в праці у своїй парохії чи то на громадській ниві. Всіми люблений і поважаний бере ще активну участь в своїй громаді в Лієжу мимо свого поважного віку.

Тому складаємо в дарі наші побажання довгих літ в повнім здоров'ю!

Діждати воскресення української державности! Будьте для нас прикладом праці та обов'язку!

Товариші по зброї

Конгрес слов'янської історії в Зальцбурзі

Славістичний відділ при віденському університеті влаштував — із приводу святкування 1100-ліття приходу слов'янських апостолів св. Кирила і Методія — конгрес, що відбувся в днях 12-14 в Зальцбурзі. Це місто нарочно обрано, як місце конгресу, бо в час приходу св. Кирила й Методія на Моравію, вже діяла архидієцезія в Зальцбурзі, що зареагувала на прихід названих апостолів негативно, а навіть внесла до Риму проти них за їхню акцію зажалення.

Свято мало вказати на великі вальори місіонарів зі сходу і рівночасно мало реабілітувати св. Кирила й Методія, яких латинський клер у Зальцбурзі і в Регенсбурзі невинно очернив за ересь. Але в тій боротьбі папи стали по боці наших апостолів і не догустили до того, щоб їх усунути, а навіть затвердили їх у діянні серед Слов'ян.

Здавалося б, що конгресом зацікавляться в першій мірі Українці в Австрії, де мають свої парафії та визнають цей обряд, що його ввели св. Кирило й Методій. Здавалося теж, що цим конгресом поцікавляться найперше Український Університет в Мінхені та цілий український світ, щоб дати свідоцтво місії славних слов'янських апостолів.

За цілий рік підготовки ні з Відня, ні з Зальцбургу не вийшла жодна відозва з нашого боку, і наші священні кола злетковажили свято, хоч на ньому мав співати наш хор віденської церкви під батутуою проф. Гнатишина.

Місією влаштування свята перебрав на себе славістичний відділ при віденському університеті, на чолі якого станув доцент університету д-р Загіба. Він повів акцію не звеличення св. Кирила й Методія, а звеличення тодішньої латинської церкви на теренах Німеччини, та ні одним словом не згадав про мартирологію слов'янських святих. Нікого не запрошено до комітету з наших вчених, тільки — як почесного члена — архієпископа Івана Бучка. Цілий рік велися праці без відома Українців і тому нічого дивного, що конгрес не випав як слід. Зголошені доповіді були так хаотично побудовані, що ніяк не можна було виробити собі уявлення, в якій цілі відбувається конгрес, хоч афіша заповідала багато. А треба було щонайменше призначити три доповіді для вияснення місії св. наших апостолів, навітлити їхню діяльність з різних становищ, згадати про Велеград, що був столицею слов'янської митрополії. Тим

часом ми чули доповіді на різні теми, що не стояли ні в якому зв'язку з укладеним конгресом. Важніші доповіді тривали по 10 хвилин, а така, що з'ясувала про румунську архієпархію в Чернівцях, тривала довше, ніж пів години, і з дискусією понад годину. Професори американських університетів у своїх доповідях звеличували матеріальну культуру російського народу, інші доповіді мали на меті вихвалити свої національні культури, що стосувалися лише до локальної тематики, але не мали на меті обговорити і з'ясувати проблеми ширення християнства в слов'янському обряді та відзначити момент релігійної єдності серед слов'ян, коли в Царгороді вже настали початки релігійного розриву.

Виступи наших вчених мали за тематику дати більше висвітлення під політичним аспектом. Одинокий о. д-р Нагаєвський, автор розвідки про діяльність Кирила й Методія, дав нарис про місію праці на побережжі Чорного моря, а проф. д-р Чубатий мав цікавий доклад про «Кирилометодіївців і кийське християнство». Цікавий доклад «Про значення братів св. Кирила й Методія для слов'янства і для церковної історії» вилетосив перед німецькими владиками в авлі університету проф. д-р Дворнік, з вашінгтонського університету, він навіть з'ясував мартирологію слов'янських братів, їхню діяльність на чеській землі, а відтак на болгарській і на українській. Але, він як Чех, стояв на прорусському становищі і за весь час доповіді ні одним словом не згадав про український Київ, тільки про руський, так, що слухачі залишилися у переконанні про російськість Києва. Також професор із Тібінгену, д-р Міллер, заквестіонувавши перебування св. Андрея на кийських горах і вважаючи, що легенда постала наслідком політики трьох центрів:

Риму, Царгороду і Москви, не зумів здобути на об'єктивність і кілька разів все наголошував, що Київ російський. Проф. Чубатий, пробував у дискусії заперечити ці твердження, але голова конгресу відібрав голос, так що стався не смак з такого поступовання президії конгресу.

Коли говорити про зовнішній вигляд університету, де відбувався конгрес, то за винятком шматки з написом на мурах університету, ніяк не можна було зорієнтуватися, де саме відбуваються доповіді, і не було ніяких зовнішніх прикрас, що підносили б свято. Таке легковаження, або невміння виступити більш урочисто, треба хіба приписати на карб недосвідченого впорядчика д-ра Загіби.

Ще треба зазначити, що наш Владика Кир Платон Корниляк не взяв участі в конгресі, а Архієпископ Кир Іван Бучко цілком не прийшов. Здогадуватися можна, що їх цілево не запрошено з архієрейською Службою Божою в нашому обряді, який нам дали святи апостоли. І це великий недолік з боку комітету, який приготував це свято. Бо що мала за значення латинська Служба Божа, хоч хорватська, коли тут якраз мало бути звеличення нашого обряду. В останній день прибули також українські вчені з Мінхену, як слухачі, так що українська публіка була достатньо заступлена. Не було проф. Шаха, хоч він на сторінках інформативного листка УХР, цьому питанню присвятив багато уваги і помістив гарний доклад про значення Кирила й Методія для слов'янства і для християнської єдності. Ці недоліки мали місце тому, що ні у Відні, ні в Зальцбурзі, ні в Мінхені не створено наших комітетів, не розрекламовано, не вилетосено в українському університеті ніяких доповідей на тему такого важного ювілею, і це велике занедбання з боку нашої «альми матріс» і місцевих парафіяльних урядів.

Присутній

Нам треба здорової синтези...

(Закінчення з попереднього числа)

Чому ж існує у нас така боротьба українського екстремного лаяцізму проти політичності українця-християнина?

Гадаємо, що політично думаючи лаяцистичні християни-Українці в 19 і 20 ст. духово, інтелектуально і серцем ще не мали підстав ані змоги створити для добра українського народу і його кращого політичного майбутнього якусь щасливу і зразкову синтезу свого на-

бутого екстремного лаяцізму з вродженою з поконвіку християнськістю.

Причини нашого екстремного, досить штучного лаяцізму 19 і 20 ст.:

1) Між іншими може така, що українські, занадто і пересадно зівітчені політичні кола досить бездушно і без повного розуміння імітували і імпортували (це роблять й нині) на нашому ґрунті чужі екстремно лаяцистичні часто

протихристиянські «модерні» течії думки і чину, не вважаючи на те, що вони виплинули і є побудовані на духовій ментальності чужих народів, органічно дуже різної від ментальності і історичних традицій нашого народу. Тепер усі наші занадто ляцізовані політичні кола й національні відлами з їхніми політичними репрезентаціями є безрадними але наочними свідками страшного і безприкладного в історії людства видовища як польшевицько-комуністичні атеїсти, як найдалше посунені в екстремі антирелігійні ляцісти, а з другого боку як визнавачі своєї атеїстичної «релігії» великими засобами намагаються винищити передусім християнство українське і інших народів.

2) Бракувало й далше бракує у нас великих християнських світських політичних мислителів і мистців слова — українських Кльоделів, Мартелів, Моряків, Честертонів, які могли б ще вище піднести українське політично-суспільне християнство, й самі піднятися вище від інших екстремних, не цілком обумовлених природою українського християнського духа, ляцістів Драгоманова, Франка, Грушевського, Винниченка, Донцова і т. д. (В. Липинський чи не єдиний у нас християнський політичний мислитель великої міри).

3) Український скрісталізований і задалеко політично-суспільно посунений до екстремі ляцізм 19 і 20 ст. спираючись не хочачи на чужих не українських взорах, немає і далше немає під своїми руками належно і вповні історіографічно розробленої історії української 1000 літньої християнської державно-політичної думки і чину, з окрема в найбільш емінеентному в нас періоді нашої найдавнішої християнської королівської імперії, великодержави 10-14 ст. Праці Грушевського і його наслідників ще цього зовсім не дали, дещо більше, але далеко невістарчаюче дав Липинський.

Наш політичний ляцізм 19-20 ст. очевидно не враховував у свої ідеології і політичні програми історичних і релігійно-церковних традицій українського християнського народу в часах довкола існування нашої гетьмансько-козацької держави 16-18 ст. Бо ці традиції є для нас усіх не втішні й трагічні, традиції релігійно-церковної боротьби, нераз запеклої у нутрі українського народу — між його католицькою (уніятською) і православною частинами. — Очевидно на базі таких пресумно-трагічних для інтересів цілого українського народу традицій 16-18 століття, мало жодних даних ані підстав розвинути в 19-20 ст. ані

католицьке, ані православне церковно-політичне ідеологічне письменство.

Завдяки цьому всьому щаслива і зразкова синтеза українського християнсько-релігійного та ляцістичного мислення в наших часах об'єктивно не могла і не мала даних статись дійсністю і трагічні наслідки цього мусимо досі терпіти всі Українці.

Але така щаслива і зразкова синтеза в нашій історії вже існувала — досі одинокий раз — у старій королівсько-княжій, могутній великодержавній добі Русі-України 10-14 ст. — існувала вона довго цілими сторіччями і була джерелом Божого благословення тоді для українського християнського народу, якого ляцізм існував завжди але був тоді поміркований, а не екстремний. Зокрема така щаслива й зразкова синтеза нашої християнської вродженої релігійності в політичному державному житті нашої великої держави 10-14 ст. дала свої чудові овочі, за часів і під проводом політично-геніальних наших монархів і королів св. Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, Данила і Юрія I, великих християн. Тож науково і політично вивчаймо — нами досі так забуті і ігноровані — чудові державницькі зразки співпраці української єдиної тоді Церкви, на державно політичних ділянках зі світськими колами Українців у традиційно християнському нашому народі. На них можемо ми і наші майбутні генерації вчитися великої маси позитивних і щасливих зразків.

Скаже в нас хтось: Зразки ці для нас нині і в майбутньому занадто застарілі «немодерні». Відповідаємо: Наші державно політичні королі-генії і великі князі Русі-України в київському і галицькому об'єднаних центрах будували з великим трудом, але дуже успішно нашу християнську, високо авторитетну в Європі державу 10-14 ст. в не менш напружених, нераз страшних і складних політичних умовах у довіллі, ніж умовини наших часів. На місце нинішньої боротьби на життя і смерть українського народу проти Москви і комунізму, в 13 столітті королі Данило і Юрій успішно поборювали величезну монгольсько-татарську небезпеку, також і інші.

Наші нинішні часи ХХ ст., є не набагато «модерніші» від часів України королів Данила і Юрія I: За цих наших королів вже існувало в деяких частинах Європи протихристиянське безбожництво і навіть політичний комунізм (пра-

вда ще тільки в письменницьких ділянках). Існувала тоді в 13 ст. вже монгольсько-татарська небезпечна тиранія, яку християнський нарід під проводом своїх великих християнських монархів власними силами вмів поборювати і відвертати від себе щасливо, хоч не без жертв. Були вже тоді за наших королів великі і геніальні християнські політичні мислителі і діячі: в Італії сучасник нашого короля Юрія I, безсмертний Данте Аліг'єрі, — в Англії перший вчений — творець експериментальних наук Роджер Бекон з Оксфорду, перший взагалі творець ідеї машинотворених морських і річкових кораблів, поїздів і літаків (що жив за наших королів Данила і Юрія). Тоді ж у Франції на переломі 13 і 14 ст. в часах нашого Юрія I, постає вперше письменницько-публіцистична ідея створення міжнародного парламенту всіх християнських народів Європи (як найвчасніший прототип сьогоднішніх об'єднаних націй світу) — що правда це тоді не подумалося християнське людство до атомових і водневих бомб! — Не одні нові ідеї і уладження під нинішній смак поставали на різних ділянках життя також в Україні 13-14 ст., за наших королів Данила і Юрія.

Отже — для щасливої синтези нашого політичного ляцізму з християнством найкращі зразки існують. Цю синтезу треба нам як найскорше творити.

Володимир Мацяк

Лариса Мурович

Хвилі сонця

Лине так багато сонця
Із небесного віконця —
Хвилі, хвилі золотисті
Розливаються струмисті.
На деревах, ось листочки
Позолочені дзвіночки.

Трави в лузі розіскрились
Іскри з іскрами злучились
Уже ринуть до квіточок,
Наче вогняний віночок.

Там блистять рухлива річка
Соняшна яскрава стрічка.
Напилися сонця ниви
З цієї пресвятої зливи
На пшениці, що говіє
В день цей світлий — зерно спіє.

Я хилюся у поклони
Сонця повно у долони —
Сонце в серці, сонце в думі
В перелявнім вітру шумі.

Світ увесь у хвилях злотних,
Хвилях бистрих і розкотних,
Сонце хочу притулити —
Радість, радість, радість жити!

Визвольний Шлях, Лондон

Президент ЗОУНР і Диктатор д-р Є. Петрушевич

В 100-РІЧЧЯ ЙОГО НАРОДИН

Постать кол. нашого президента і диктатора Євгена Петрушевича привокую увагу кожного українського громадянина, коли згадати про його життєвий шлях на полі громадської праці, політики і будови нашої державності на західних українських землях. Ці три етапи його діяльності стоять нам завжди перед очима, якщо хочемо проаналізувати особу президента та з віддалі історичної перспективи.

Тому старше громадянство Мінхену дало почин до відзначення світлих роковин, щоб пом'янути великого сина України, віддати йому належну пошану та оновитися спогадами недавньої історії визвольних змагань.

Заходом Укр. Христ. Союзу створено комітет, що мав зайнятися відзначенням цих роковин, бо на жаль, ЦПУЕН, наша громадська організація, не вважала за доцільне перебрати на себе цей почесний обов'язок.

Запрошені зішлись в церкві при Кірхенштрассе на другий день Зелених Свят о 3-ій год. пополудні, себто в річницю народин, щоб бути на панахиді за душу покійного президента. Прибули самі мужчини, кол. старшини УГА, з отаманом д-ром Біласом, а також молоді симпатки, що солідаризувались у поклоні нашому суверенові. Немов військовики станули вони до звіту і в молитві пом'янули того, що кермував нами у славі часи нашої відновленої держави. Панахиду відслужив канцлер о. д-р Федорів, відспівавши перед нею параклис у честь Пресвятого Серця Христового. Нісся могутній спів приявних, давніх воєків і молодих другів, а жаль за втраченим минулим зворушив наші серця.

Саме ті, що були в церкві, після відправи зібралися в приміщенні Вассербурггофу, де відбуло комерс, на якому голова д-р Володимир Мурович кол. старшина УГА привітав приявних і виголосив доповідь для відзначення річниці президента, диктатора і вождя в одній особі. В коротких словах він подав характеристику ювілянта, що очолював нашу державу підкреслюючи при цьому небуденну особистість з прикметами високої культури, сильної політичної орієнтації та державної вмілости. Приявні постановили з місць вшанувати пам'ять свого президента.

Його значення полягає в тому, що створивши державу на давніх землях короля Данила, він перервав добу нашої неволі, що тривала майже 500 років. Відновлена, під проводом наших стратегів полк. Дмитра Вітовського і ген. Віктора Курмановича, армія на малому клаптикові нашої землі выросла до 100.000 крісів, стала національним забором у кривавих боях, даючи зразки традиційного героїства, здобуваючи перемогу над сильнішим супротивником.

Президент, відстоюючи оборону вужчої батьківщини, не занедбував зв'язків з київською державою, створеною в час революції в 1918 — 1919 рр. Як великий соборник як зрештою, кожний Галичанин, стояв на становищі злуки всіх українських земель, а рі-

шенням українського парламенту Галичини з дня 3. січня 1919 р. схвалено злуку з Придніпрящиною, чим покладено основи під велико-українську державу.

Це ж він, коли Східній Україні грозив большевизм, подався зі 100.000-ою армією на Придніпрящиною, здобуваючи столицю від північного ворога дня 30. серпня 1919 р. Наші славі стрільці Сокальської Бригади перші входи-

ся, що вирішення випаде в нашу користь, але Польща, покликуючись на Варшавський договір, виборола постанову прилучення Галичини до Польщі.

14. березня 1923 р. наш президент подається до Берліну, не зрікаючись суверенних прав Галичини і тут серед злиднів закінчує своє шляхетне життя дня 29. серпня 1940 р. в розгарі другої світової війни. Похоронено його в прияві малої горстки нашої

ли в супроводі радості мешканців до столиці Києва, несучи на своїх щитах українському народові визволення. Якщо цієї перемоги не використано через пізнішу невдалу стратегію соціалістичного командування, УГА не винувата. Найстрашніший наш ворог — тиф — здештував нашу армію і чинив її небоєздатною. Наші Галичани і Буковинці вкрили своїми могилами майже всю правобережну Україну.

Тоді президент Петрушевич виїжджає з цілим державним апаратом за кордон, щоб дипломатичними заходами боронити суверенні права Галичини, а це тоді, коли Антанта відстоювала неподільність давньої Росії, в склад якої входила Україна. Здавало-

громади, а високопатріотичною промовою над гробом попрощав його д-р Андрусяк, підкреслюючи його ідеалізм, жертвенність, прямолінійність і посвяту в обороні рідної землі аж до гробової дошки.

Помер наш президент та його дух вітає між нами, а велична його постать залишиться живою в нашій пам'яті й надалі. Його заповіт, не відступити ні п'яди землі на заході, для нас постійно дорогий і обов'язуючий. Він казав: Наперед на Сяні поставити сторожу, а шойно потім відзискати державність на Сході до Дону. Відносна державності в час другої світової війни у Львові дня 30. червня 1941 р.

(Продовження на 10 стр.)

В 45-ліття Чортківської офензиви

о. Василь Прийма

Чортківська офензива

Хто човнам звелів проти хвилі плисти
В мент бурі, проти вітру і тучі?
Хто УГА зумів в контратаку вести,
Прапори стрілецькі ще раз піднести,
І нести їх в бої рішучі?

Він — Петрушевич, наш Вождь і Диктатор,
Що призабутий в нинішні дні.
Захисник західно-українських земель,
Президент і Трибун, Дипломат-Оратор,
Співтворець Епохи в своїй Вітчизні.

Це Він водив барку по збуренім морю,
Накреслював пляни, з нічого творив
Державну будову. Не в добрі, у горю
Україну Соборну у серці мов зорю,
Мов сонце гаряче надхнено носив.

Ой цвіли криваво квітки гейби маки,
Як блисли в долонях шаблі і штики,
Обернулися Стрільці... Ой! Тікали Поляки
Від контрофензиви, страшноі атаки,
Бундючні Галерці, Французи й Ляхи.

Ще й нині з Марсеї, Бордо, Ангулему
Француз-комбатант, як нап'ється вина,
Плете теревені про „Місію Миру”,
Бравурну чортківську клене офензиву,
Де славою вкрилась лицарська УГА.

Головами поле встелили так били!
Ляхів, ген за Львів з-під Чорткова громили
Надхнуті завзяттям герої УГА.
То генерал Греків вів збройні всі сили
Туди, де побіди сходила зоря.

Під Чортковом славним стрілець чи старшина
Грудьми, без набоїв рішали цей бій.
Знамена військові шуміли як крила,
Знов піднялася вгору Червона Калина.
Війська України іспит здали свій.

Всміхнулась, зраділа заплакана Мати,
Синів пригортала до вольних грудей:
Сини мої! Стрільці! Тверді як Карпати,
Як вдарили разом, враг мусів втікати.
Хай віра скріпить Вас! І дух боєвий!

Вітайте хоробрі! Сини мої добрі!
Орли Усусуси! Соколи УГА!
Хай наші прапори затикають гори,
Зелені Карпати, ген до Черногори!
Хай слава побіди лине в світ грімка!

Франція 31. липня 1963

Диктатор д-р Євген Петрушевич в товаристві ген. В. Курмановича і ген. Мирона Тарнавського та старшин ІІ Гал. Корпусу по військовім перегляді в Бердичеві на Наддніпрянській Україні в часі маршу на Київ.

ПРЕЗИДЕНТ ЗОУНР І ДИКТАТОР Д-Р ЄВГЕН ПЕТРУШЕВИЧ (Закінчення з стор. 9)

сталася як традиційний наслідок його суверенних змагань.

Потім серед спільної гугірки поплили спогади приявних старшин і підсташин. Всі вказували на недоліки придніпрянського командування, а зокрема на безглузде повстання проти гетьманської держави,

Учасники покидали залю в тому переконанні, що виконали обов'язок вдячності супроти основоположника нашої відновленої державности на за-

хідніх землях — президента і диктатора Євгена Петрушевича. Слава його імені!

Тому, що на день 5. червня припала річниця 70-ліття голови Укр. Хр. Союзу д-ра Вол. Муровича, приявні напередодні його ювілею зробили йому овацію, вітаючи його як колиш. старшину УГА, католицького діяча, визначого громадянина та під оплески бажали йому здоров'я і многих літ трудитися надалі для релігійної і національної справи, якій він присвятив усе своє дотеперішнє життя,

Один із приявних

Марійка...

...А Ви о. Володимире, започаткуйте наші майські молебні — своєю гарною проповіддю, закінчив парох св. Михайла.

А коли його гість мовчав і глядів непорушно перед себе, додав прикро вражений. — Але коли вам це тяжко — для мене ні, ні, — перервав священик. З великою приємністю. Вгадайте, чому задумався. Пригадалась мені одна перша проповідь на молебні до Божої Матері, що її не забуду до кінця життя.

Оповідайте, будь ласка, попросив о. парох, подаючи йому папіроску.

— По висвяченні, мій чин вислав мене до Відня, на закінчення філософських студій — почав священик.

Війна була в самому розгарі. А щоб устерегтись від переслідувань та арештів Гестапо, нам приказали вдягатись по цивільному. Одного дня мене зловив повітряний страх в місті, і я зійшов до сховища першої ліпшої каменниці. Сховище вже було повне людей, мешканців каменниці і прихожих. Я присів в кутку і почав молитися. Почув я гудіння бомбовиків і розриви бомб. Бомбардували сусідні дома. Перелякані люди замовкли. Одні тихо молилися, другі заспокоювали себе. Чути було майже всі мови світу. Нагло впала бомба на нашу каменницю, але якось на скісно. Частинно сховища завалилось, а частинно залишилось ненарушене. Тріскіт, гук, оклики і зойки ранених і вмираючих змішались разом. Серед того я почув українські слова, «священика». Я поспішно протиснувся через товпу людей, і легко з поміж грузів витягнув скривавленого мушкетера.

— Я католицький священик, промовив я до нього. Але він з недовір'ям глянув на мій цивільний одяг. Тоді я витягнув з кишені епітрахиль і вдягнув на себе. Він усміхнувся вдоволений. Я висповідав його і він вмер у мене на руках. Підносячись з колін я побачив біля себе, бліде, перелякане обличчя студентки університету. На другий день по викладах вона підійшла до мене. Чи можете мені посвятити кілька хвилин часу, — попросила несміливо. Годі було відмовити. Я й не знав дотепер, що вона Українка.

Я бачила вас вчора в сховищу, бачила як ви молились, і бачила як спокійно вмирав по сповіді той ранений. Я й не знала, що ви священик. Я також католичка, але лише з метрики. По смерті родичів виховували мене свояки сектанти. Прошу навчати мене католицької релігії. —

Я почав приносити їй відповідні книжки, і пояснював незрозуміле. Часті наші розмови звернули увагу інших наших студентів і вони почали натягати мене. Я мовчав. Правдивого висвітлення я не міг дати. Зближався травень. Парох нашої церкви просив мене, щоб я виголосив першу проповідь. На тій маївці була і Марійка. Перший раз в католицькій церкві. Перші мої слова перервав налет. Я замовчав, коли гук бомбовиків глушив мої слова, я починав на ново. Говорив, як ще ніколи в житті. Кожної хвилини могла впасти бомба і погребати нас всіх. Це може й були мої останні слова в честь Божої Матері. І я хотів, щоб вони були як найкращі. Нагло загудів літак над самою церквою. Кілька бомб впало довкруги церкви. Сипався тинк, злетіли образи та церква залишилась ненарушена. Літак відлетів, відкликали тривогу. А всі люди розплакались як діти. Я був так зворушений, що голос мені трясся і сльози стискали горло.

На другий день Марійка просила

ПОЯВА БОЖОЇ МАТЕРІ В ЛІСКУ «ПІД ТРЬОМА ФОНТАНАМИ» В РИМІ

Рік 1947 є переломовим роком в житті трамваєвого кондуктора, батька численної родини. Сам він був протестантом і виявляв сильну ненависть до культу Матері Божої. Годинами читав богохульні речі про Матір Божу.

Католицький Рим мов проснувся, коли одного разу сталося чудо під трьома фонтанами і наш протестант Бруно Корначіола навернувся і став практикуючим католиком і великим поклонником Матері Божої.

Одного разу в квітні, 12. 4. 1947 вибрався він з трьома дівчатами на прогулюнку до малого ліска ген далеко за містом, оподалік переговоної площі.

Діти бавилися, а він сидів на лавці і читав якраз протестантську розвідку з критикою культу Марії.

Двоє дітей відбігли подальше і нараз впали на вколішки заклик «що за гарна Пані». Це почувла старша дівчинка, побігла туди, і її з'явилася Пречиста Мати і вона теж почала голосно голосити: «Що за гарна Пані»? Батько піднявся з лавки і вслід за дітьми, пішов їх шукати. На його велике здивування, його діти клячали з окликами: «Що за гарна Пані». Його вираз лиця став суворий, не міг зрозуміти цього явища і вівзав дітей збиратись додому, і в цьому моменті огор-

мене про висвітлення одного місця релігійної книжки.

Я її відчинив, і випав з неї мій образець Божої Матері. Вона схилилася поспішно і його підняла.

Мати Божа, яка чудова! Дайте мені його, — попросила.

По викладах окружило мене кількох студентів. Тепер вже нам не викрутишся, почали із сміхом — ми бачили як ти давав її свою знимку — того мав я вже досить.

Дайте ж мені спокій, сказав з досадою — це ж був образець Матері Божої. Лиштьте други, ці нетактовні жарти, — сказав один з них, а підходячи до мене, відхилив кляпу блузи і показав мені зложеної епітрахиль. Також священик. Ми оба розсміялись. Але один студент все таки не давав за виграну.

— Але ти любиш кого іншого — спитав?

— Так, я люблю іншу Марію, відповів я з притиском!

Оба священики сиділи мовчки.

А що сталося з Марійкою, спитав о. парох?

— Вступила до новіціату Василіянки і є тепер в Бразилії — відповів його гість. **Ярина Нестюк**

нула його теж ясність, і йому з'явилася постать неземної краси. Божої Матері, в ясній білій сукні. Він хотів щось сказати та заломився його голос. Тому він теж приклякнув вдивляючись у це видовище. І тоді почув слова «Не будеш мене переслідувати». Це був голос Матері Божої. По кількох хвилинах встали всі і подались додому. Наш протестант з місця став інший, кинув богохульну книжку і перед священиками, що мали оподалік свій монастир оповів свою пригоду та рішив негайно з родиною прийняти католицтво. І з того часу місце появи Матері Божої стало святим. Побудовано печеру, а в ній статую Матері Божої у виді як явилася.

І хоч від того часу минуло кілька канадських років, ніколи українська проща до Риму не вважала за відповідне прийти з поклоном до Матері Божої і духово відновитись. Рим одержав цю саму ласку що Лорд, або Фатіма. Має чудотворне місце і туди тягнуть непроглядні маси Італійців, щоб випросити для себе ласки та зазнати скріплення на душі.

Тому коли мені вдалося це святе місце віднайти, бажав я подати це Українцям до відома, що коли будуть в Римі, а буде час погодний, вибратись на прощу трамваєм 23 до Базиліки св. Павла, а звідсіля трамваєм 223 на місце з'яви.

В. М.

В 100-річчя народин отця Бордуляка

Отець Тимотей Бордуляк (народився 2 лютого 1863 р., помер 16 жовтня 1936 р.), що виступав теж під літературним псевдонімом «Ветлина», помітна постать в українській літературі. Селянський син із Брідщини в Галичині, після закінчення гімназійних і богословських студій у Львові, став священником і душпастирював на різних парафіях у Галичині, найдовше в селі Ходачків Великий на Тернопільщині. Крім душпастирської і народньої діяльності, займався також літературною працею, починаючи спершу з 1885 р. писати поезії та перекладати з чужих літератур — німецької, французької і російської. Опісля перейшов на прозу і став писати оповідання та новелі. Перша збірка його оповідань появилася друком у Львові в 1899 р. п. з. «Ближні, — образки й оповідання». Пізніше друкував він свої оповідання в різних галицьких журналах і періодичних виданнях, як «Просвіта». Його важніші оповідання — це «Проход Чиж», «Жура», «Перерваний страйк», «Вістка», «Передновок», «Дай Боже, здоров'я корові», «Ювілят», «Перший раз», «Бідний жидок Ратиця» і інші.

Мистецький фотограф життя

Тематика його творчості — це життя селян із їхніми радощами, важкою працею і нуждою, яку він сам глибоко відчуває. Виявляє теж і світлі сторони навіть найбільш ледачих людей, що по довгих роках приходять до отьми. Автор креслить реальні картини із життя різних людей, із деяким гумором та дуже вірним схопленням психіки селянина. Тут бачимо задоволення бідних дітей, що довгий час «не виділи ложки молока» («Дай, Боже, здоров'я корові») і радість малої дівчини Парані, що могла разом із старшими жати в полі («Перший раз»). Представив поет також життя жидівської бідноти в сумній і яскравій картині жида Ратиці, сповненої щирим і теплим для нього співчуттям («Бідний Жидок Ратиця»). Серед героїв Бордулякових оповідань представлені й такі, як бідна селянка, що останній гріш, зароблений важкою працею віддає своєму здеморалізованому в війську синові, а сама гине («Мати»), як нещасливою, як він сам, осиротілою родиною («Дід Макар»), як убогий селянин, що зрубав останню грушку, щоб напоити в холодній хаті («Задля хворого Федя»). Представляє теж ледачих селян,

що буцімто пустилися на «панське життя», стали жити «по-панськи», пропивали майно, поки авантюра в корчмі й довга недуга не доводить їх до отьми («Майстер Федь Триндик»). Креслить теж автор фальшиве народолюбство деяких одиниць із інтелігентських шарів («Жебрачка», «Право патронату», «Нічний привид»).

Трагедія еміграції за море

Велике безпросвіття наших селян представив автор в оповіданнях, присвячених проблемі їхньої еміграції до Бразилії. Немов Франко («До Бразилії»), або Марко Мурава («Щастя за морем») креслить автор сумні картини емігрантів до Бразилії, заагітованих лихварями селян, що через убожество рішаються шукати щастя за морем, продають останній кусок землі і емігрують, але там попадають у жахливі житлові умовини і серед гарячого клімату, малярії, голоду, часто знаходять смерть («Іван Бразилієць», «Ось, куди ми підемо, небого», «Бузьки»). Він перестерігає цими оповіданнями перед погубною еміграцією без відповідної підготовки й усвідомлення селян.

Отець Бордуляк реаліст, із тихою, погідною зрівноваженою і поетичною вдачею, що відбилася ясним, спокійним описуванням подій і кресленням характерів та ситуацій у його творах. Село у нього, хоч бідне, а таки гарне. Сам

автор повний пошани до людей праці та їх духових і моральних вартостей. «Женці в полі при роботі — це для мене красний зворушливий вид. На той вид огортає мене якесь неописане боговійне почуття; я клоню чоло перед тою величною працею і віддаю честь руками, що тієї праці піднялися...». Та чого вони такі бідні, такі забуті, ті чорні, порепані руки? Та чи скоро прийде для них лучша доля, відрадініша будучність для тих голодних, захлятих робітників-хліборобів?» («Перший раз»).

Типовий священник-піонер

Тематикою і стилем стоїть о. Т. Бордуляк поруч тогочасних письменників, уже згаданих вище. Однак тому, що залишився він вірний своєму початковому реалістично-етнографічному стилеві, він відстав від поступового розвитку українського письменства. Тому то майже перестав він писати після першої світової війни. А все ж таки о. Бордуляк належить до тих письменників другої половини ХІХ століття і початку ХХ-го, що, як священники, продовжували традиції священників-піонерів Галицького відродження і крім служіння Богові працювали над відродженням і розвитком українського письменства?

д-р Василь Лев

За Поступом в *Vinniperu*.

Леся Українка поетеса українського відродження

В 50-ліття смерті

Немов дві посестри жили колись буйним державним життям Волинь і Галичина і ділили на протязі історії одну долю, аж доки Волиню не заволоділа Росія, яка задушила усі прояви самостійности.

Не тільки під національним, але також під релігійним поглядом не минула Волині стопа наїзника, коли знесено унію і славний манастир оо. Василян у Почаєві перемінено на осідок православного російського єпископа.

І саме тоді в домі, де жили українські традиції, приходить на світ 25. 2. 1871 р. в Новгороді Волинським, Ляриса Петрівна Косач, що зразу у ранній молодості виявила не абиякий поетичний талант.

Хоч немічна тілом проявляє інтенсивну літературну діяльність, спершу в ліриці, а потім у драма-

турті. З-під її пера виходять найкращі жемчуги поезії, що звертають увагу українського суспільства, що будять приспане сумління народу. Цілим серцем і душею вона віддається справі освідчення затурканих народніх мас. Вивчає їх звичаї і життя. А щоб стати на вершині свого завдання, посвячується студіям, вивчає європейські мови, а навіть клясичні.

Коли ж Церквою заволоділа в 1839 р. Москва, Леся Українка відвертається від неї. В наслідок цього постають твори, які сповідно говорять про її релігійну байдужість. В її творах брешить часом нотка нерелігійности, але, як вона сама каже про себе «... я була лише ворогом помосковчених батюшок православних». Одночасно в її родині плекались прокатолицькі атавістичні симпатії, бо її предки були уніятами. Звідсіля той розрив з православною церквою, яку

Володимир Руденський

В 30 ліття голоду в Україні

Поміж радісними ювілеями, що нагадують нам ясні дні в житті одиниці чи народу, доводиться занотувати трагічні дати, поготів, які годиться відзначити, щоб переказати нащадкам, скільки нам прийшлося терпіти, прямуючи до сонця, до волі.

Такою трагічною датою слід у нас висунути смерть 5 мільйонів Українців, що в роках 1932-1933 заплатили власним життям за своє ідеологічне наставлення, та за те, що не спромоглися на рішучий збройний спротив у роках 1917-1920, бо злегковажили весну нашого відродження і не пішли за національними гаслами обороняти народне визволення, а піддалися сугестії, що її несли на московських багнетах братерства з русским народом, братерства з «робочим народом» червоні вояки з далекої півночі.

Хоч ця дата голодової смерті нам відома, але не можемо забувати про кровожадність Москви, що на землі «медом і молоком текучій» люди в той час гинули як мухи. В чому ж діло, що треба було голодовою смертю вмирати?

В ім'я своєї власної доктрини.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА ПОЕТЕСА...

(Закінчення з 12 стор.)

піддержує її дядько Драгоманов. Тому, коли 1. 8. 1913 р. закінчилося її життя, вона, вмираючи, свідомо не бажала православного похорону. Не могла стерпіти, коли з Почаєва зроблено центр царслав'я, кацапщини, де проклянуто гетьмана Мазепу, а українська мова не мала доступу до молитов і проповіді.

Зійшла поетеса з цього світу в ранньому віці, немов скошена квітка, та все таки залишила великий літературний дорібок, згадати хочби — крім поезій і поем — ряд драм: «Камінний господар», «На полі крови», «У пущі», та прекрасну феєрію-казку «Лісова пісня».

Леся Українка стала наслідницею по Шевченкові, коли здавалося, що українське життя завмерло, коли указ Валуєва, Українцям затулює уста... Тому вона в своїх незрівняних поезіях кидала кличі, якими нас будила до нового життя.

У 50-ліття її смерті линемо на її могилу в Києві і складаємо свій поклин безсмертному духові тєї, яка кинула визов Москві, тєї, що закликала до чину українське громадянство — до боротьби за незалежне життя.

московські большевики стали переводити колективізацію, і це їм у глибокій Росії легко прийшлося, бо ж там уже давно існувала община, а в Україні, де був високо розвинений індивідуалізм, впровадження колгоспів натрапило на великий спротив. Коли не помогли кари, не помогли вивози, тоді Москві взяли за найбільш огидне діло — голодом примусити селян до колективізації. В 1932 р. наложено в Україні такий великий контингент на кожного селянина, що мав його здати державі, що тому селянинові прямо нічого не залишалось. Москва захотіла викликати страйк на Заході, а найлегше це можна було вчинити обниженням цін на господарські продукти, тому встановила демпінгову ціну. Селяни ховали рештки свого збіжжя на засів і на прожиток, але карні відділи заходили до криївок, вишукували останки і забирали все, не залишаючи навіть на прокормлення. Взимку 1933 почав заглядати голод до українських хат. Настав переднівок і в засіках не було ні одного пуда зерна. Достигаюче збіжжя ще на пні зжинали, молотили і на жорнах мололи. Та влада большевицька доглянула в тому проступок проти закону з 7 серпня 1932 р., що заборонив на полі збирати колоски.

Таким способом зорганізована акція большевицького уряду викликала небувалий голод в Україні. Картини, що діялись по селах, переростали можливості й найбільшої уяви. Люди, рятуючись, почали їсти котів, псів, мишей, хабаззя, а навіть заходили під неприязність батьків і викрадали дітей та різали їх, щоб заспокоїти голод. А коли не стало вже й такої поживи на селі, люди цілими сотнями мандрували до міст. Але знеможені не всилі були дійти і подорозі мерли і тисячами трупів устеляли шляхи. Вигибали цілі села, з'їжджала комісія і закопувала тіла померлих. А тим часом наставлені урядом люди заїздили на поля і збирали зерно до шпихлрив. Селяни нападали на ті сховки, але за те ждала їх кара вивозу в Сибір або арешт. Переповнені в'язниці доставляли новий контингент трупів, бо арештованих не доживлявано. Живими осталися ті, що під терором годилися на колективізацію, і таким робом прийшло до введення колективних господарств.

Голос розпуки доходить до західньої Європи, але не було кому обстати й допильнувати справи. Творилися комітети для несення помочі голодуючим, але транспор-

ти із збіжжям ніколи не приїздили на місце призначення. Такі транспорти висилали: Апостольська столиця, Швайцарія й інші країни. Та з того не було жодної полегші для України, бо московський уряд спрямовував усі транспорти на північно-російській території та на Надволжжя. А Україна далі голодувала, або ледви животіла.

П'ять мільйонів українського населення заплатило за свою свободолюбність, за свій спротив колективізації. Україна стала цвинтарцем, та країна, що до першої світової війни славилася «шпихлром Європи». Цар-голод лютував і пожирив тисячами жертви, і на крик Європи, коли колективізація була до кінця проведена, настала яка-така полегша, але багато її не дочекалось.

З перспективи 30 літ переносимось у ті часи, придуманого хіба діявольськими силами, нашого лихоліття, і хилимо голови перед жертвами того страхіття, яке постигло — з наказу Москви — найурожайніші наші землі. А коли не стало завзятих і сильних духом людей, легко було впоратись з осталим населенням. Вслід за тим поплила русифікація нашого життя. Московська мова стала пануючою в Україні, бо не стало борців, а наплив насадженого чужого елементу з Росії придавив наше колись квітуче життя. Загинула наша пісня, не стало читалень. Завмерло життя по наших колись пишних селах. Ворог відібрав віру в Бога і не дозволив до церкви ходити, а доми Божі перетворив на клуби або збіжжєві маґазини. Більшу жорстокість, яку провели й доконали Москві, додати собі уявити. І їх, ті злочини, dokonувала Москва під претекстом — «визволення селян і робітників».

Тому відзначаючи пам'ять жертв голодової смерті, молим Господа за відвернення дальших нещастя, що їх насилає на наш рідний край Москва. Вірно, що кара Божя прийде на спричинників зла і вона їх не мине, бо Бог карає людей за поповнені ними злочини.

ОГОЛОШЕННЯ

Хто подасть за винагородою сучасні адреси бувших співробітників (урядовців) Видавництва «Рекорд» у Львові особливо Семена Яцкова та Біласівної (тепер правдоподібно у Америці, чи Канаді).

Також прохаю співробітників, письменників голоситись у зв'язку з відновленням моєї видавничої діяльності, тим разом у Німеччині.

FABRIK U. VERTRIEB
VON REINIGUNGSERZEUGNISSEN
N. KOWALUK

65 Mainz-Bretzenheim, Kirchstr. 4

Українська Молодь Христові

В 30-ліття Великого Здвигу
Української Молоді

Під час Владицтва Покійного Слуги Божого Андрея зустрічаємо маркантні події в житті гр-кат. Церкви, які за його почином відзначувано і які святкувало все українське населення в Галичині. Це була одинока територія української землі, де можна було дихати вільним повітрям і виявляти активність у релігійному або національному житті.

Правда, була ще Волинь, що теж могла жити національним життям, та на жаль від часу знесення унії

Диктатора Євгена Петрушевича на рішучі бої, захищаючи рештки нашої незалежності.

Ще сьогодні, після років, немов бачимо нашого князя Церкви, що з трибуни на площі св. Юра відбирав поклін від маршуючих християнських громад під проводом своїх священників. Як любо було глянути, коли наші священники, недавно ще курати УГА йшли на чолі цих бадьорих відділів з піснею на устах «О спомагай нас, Діво Маріє». Наш древній Львів наново заговорив своєю мовою, вулицями проходили карні ряди нашої моло-

часи Сокольсько-Січового Здвигу, коли ми маніфестували свою національну силу, коли злетілися наші Соколи з Січовиками в 100-ліття народин нашого генія Т. Шевченка, на тій самій площі.

Та якже ми тоді поступили не по-християнськи, хоч мали за завдання скріпитися на душі до нового чину, що незабаром наблизився. На спротив Кирила Трильовського не відбулася Служба Божа на площі Сокола Батька. Ми, Християни, не мали права вислухати Сл. Божої, яку мав відслужити покійний наш Архирей Кир Андрей. Сталося щось непередбаченого. Трильовського не можна було переконати про недоцільність спро-

Пок. Митрополит Кир Андрей взгорі і два Владики наліво Кир Іван і направо Кир Никита приймають дефіляду маршуючих відділів молоді в часі свята УМХ 1933 р.

російським царем Миколою І., наше населення, хоч як віруюче, мало замкнені уста. Навіть Почаївська Лавра, що в давнину, завдяки оо. Василіянам проявляла таке інтенсивне релігійне життя, немов закаменіла, коли дісталася під владу російських Владик та їхнього духовенства. —

Тому з перспективи років приходиться згадати велетенський здвиг нашої християнської молоді на Святі УМХ, ініціатором якого був Кир Андрей. Здавалося, що після підкорення нас Ляхами ми не будемо могли прийти до свідомости. Однак завдяки нашій Церкві розвивається також наше національно-культурне та релігійне життя, черпаючи з традицій недавніх визвольних змагань, коли то наша молодь, зорганізована у військовій полки, виступала як окрема військова одиниця під назвою УГА. Коли йшла за наказом нашого

ді, стрепенулися наші воріженьки під враження так зорганізованої маніфестації.

Гордим маршем йшли ми після складення присяги в городі «Сокола-Батька, яку провів наш Владика Кир Бучко, що «вірні залишилися науці Христа, що не зрадімо нашої Церкви!» Ліс прапорів і хоругов станув до посвячення. Площа виповнена українським населенням, яке з побожністю вислухало Сл. Божу, відслужену двома нашими Владиками, Кир Будкою, що помер на глухих просторах Сибіру і теперішнім нашим Візитатором Кир І. Бучком. Більшої радості не мали ми по втраченні нашої самостійности! Здавалося, що знову ожив дух наших пращів, які відновлювали українську державність, що Господь благословив наш задум і після нову силу для боротьби за наші відвічні права!

А в парі з цим пригадалися нам

тиву, а він грозив відступленням від співманіфестації у випадку насильного відслуження Богослуження. Що за визов! Гідний теперішнього большевизму! А наші покірні маси сліпо підкорялися його наказам, не усвідомлюючи ганебного його вчинку.

Але й тим разом серед студентської молоді знайшлися люди, які теж спротивилися участі молодішої генерації у Святі, не забажали підчинитися авторитетові Божого Слуги і вчинили реbelieю. Не могло переконування, оглухли на на Божі накази, бажали розбити свято звеличення отої пам'ятки Христових мук і Воскресення, яким увесь світ відавав поклін. Ось так поступили наші екстремісти, а їх імен, вкритих неславою, згадувати не будемо. —

І прийшов час світової завірюхи і треба було принести в жертві мо-

(Продовження на стор. 15)

У 20-ліття виступу Української Дивізії „Галичина“

В 20-ліття виступу української дивізії „Галичина“ до збройної боротьби з Росією!

Присвячую пам'яті неповинно розстріляного гол. духовника о. д-ра Стецюка.

Вже третій рік велася війна на наших землях, а ворожі полчища прокочувалися то в одну, то в другу сторону. Війна велася за опанування східних наших земель, де жив з поконвіку український народ.

Чи ж мали ми бути лише спостерігачами, чи не слід нам було взяти активну участь? Чи не мали ми стати в обороні нашої території? І коли большевики несли нам цілковите поневолення, Німці принайменше з нами рахувалися. Зокрема рахувалися з Галичанами, відомими з західньої орієнтації, тому жереб впав на Галичину виступити збройно проти загарбника. Самі ми не могли виставити ніякої мілітарної сили, тільки з допомогою Німеччини. Тому ми радо пішли за кличами: «Проти Росії, проти нашого відвічного ворога! Хоч він виступав під іншою назвою? Ми думали в душі хвилини, яка нам веліла включитись до війни і

ждати, поки два противники скривавляться, щоб подібно до першої світової війни, проголосити свої права на незалежність. Іншого виходу не було! З таким наміром ми вступили до Дивізії «Галичина». Принайменше ми, старшини УГА так думали. Але наші брати Придніпрянці теж включилися до наших рядів дарма, що ми виступали під фірмою галицької Дивізії.

Знову Галичина виступила на овид, бо здавалося, коли ми мали вже свою українську державу, годі нам було вертатися до архаїчної форми, як за часів короля Данила або недавньої ЗОУНР.

Галичина, цей наш Піємонт, ма-ву за запросини на прещу, дирла знову задокументувати свою зрілість в обороні української дер-

мандою і власними куратами, хоч Німці не признавали в своїх дивізіях такої опіки. Лунала українська команда, українська пісня неслася по всіх куренях. В неділю наші Отці-курати служили Сл. Божі і ми карними рядами спішили на Богослуження так старшини як підстаршини і стрільці. Та згодом нас вжито як «гарматне м'ясо», за німецьку справу, а наших стрільців розстрілювано за блага причину. Наших старшин з УГА і придніпрянців почали звільняти з війська, а їх місця стали обсаджувати німецькими старшинами.

Це все не вічувало добром, тому, коли прийшла хвилина нашого виїзду на фронт, опанувало нас недовір'я до німецьких старшин. Все те бачив сотник Паліїв відпоруч-

Українські юначки в поході під час свята УМХ зо своїм священиком.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ (Закінчення з стор. 14)

ре крові, щоб врешті опам'ятатися і стати під прапори Христові.

Але здорова наша молодь не звертала уваги на фальшиві кличі провідників і включилася до маніфестації. Треба було бачити оті процесії наших людей підльвівських сіл, що маршували на свято, треба було бачити ті довжелезні поїзди, що везли вірних наших синів з далекої Гуцульщини, Покуття, Поділля і з-над срібноленного Сяну. Веселкою грали радісні обличчя, народня ноша знову виступила в своїй красі. Закосичені Гуцулики бадьоро маршували вулицями українського Львова. Поважним кроком ішли наші Подоляни в своїх народних стрілях.

Серце забилося живіше при погляді на нашу зрівноважену молодь, наше майбутнє, яка під такт пісень чи оркестри прямувала на площу Св. Юра, щоб запрезентуватись нашому князеві Церкві.

Ми маніфестували, а в тому часі від голодової смерті гинули тисячі й мільйони українського цвіту на Наддніпрянській Україні. Злились оті дві річниці, які саме відзначаємо. Ми у Львові, немов протестували проти звірств Москви, проти знущань над нашим народом. Ми молитвами додавали їм сили видержати у нерівному бою.

жавности. Тому пролунав загальний клич за зголошенням до Дивізії. Все спішило, що дихало національним життям, поминаючи те, що знайшлися серед нас против-

ник нашої Боевої Управи у Львові. Та відвороту вже не було.

Німецька армія в 1944 р. не була бездатна, як на початку війни. Наш фронт в наслідок боягузтва

Під прапорами Христа маршують українські юначки вулицями Львова в 1933 р.

ники такої концепції. Але як виявилось, вони не мали ніякої рації. Пізніше стали виповняти наші ряди!

Ми виступили як рівноправна військова одиниця з власною ко-

німецького війська заломився. Ми не в силі були самі відбиватись, як того забажав наш генерал Фрайтаґ. Почалося проти нас цькування мимо героїчної постави нашого стрілецтва, старшин та куратів.

(Продовження на стор. 16)

ЮВІЛЕЇ З ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

**50-ліття існування гр. кат. української архієпархії в З.Д.А.
50-ліття створення тов. Провидіння**

Завдяки митрополитові Кир Андрееві креовано єпископство в Філадельфії в 1913 р. і його першим Владикою став Кир Сотер Ортинський. Прийшлося йому зазнати багато прикростей таки від власних громадян, що стояли на ліберальному ґрунті.

Але з приходом до Америки Кир Константина єпархія розвивається до того ступня, що владицтво піднесено до стану митрополії і Кир Константин став першим митрополитом. По його смерті керує митрополією митрополит кир Амврозій і вона сьогодні обіймає ще дві єпархії з Кир Йосифом в Стемфорді і Кир Ярославом в Чикагу у проводі.

На увагу заслуговує товариство Українців-католиків «Провидіння» засноване ще Кир Сотером, яке розвинуло свою діяльність так широко, завдяки поодиноким головам того товариства, а саме о. Володимирів Білинському, д-рові Сухому і о. Тиханському, що сьогодні є поважною, може найбільшою, організацію в З. Д.Америці. Його органом являється кат. щоденник «Америка».

Редакція Укр. Хр. Вістей вітає обидва ювілеї в найбільшій пошані і бажає митрополії розвитку під проводом Його Екселенції митрополита Кир Амврозія Сенишина, і найкращих успіхів тов. «Провидінню», зокрема об'єднання всіх Українців гр. католиків у один великий союз. Щастя Боже!

25-ліття священства митрополита Кир Максима Германюка в Вінніпегу

Рівночасно з попереднім Ювілеєм припадає 25 літній ювілей свячення на священника Кир Митрополита Максима, якого діяльність в'яжеться з великим розвитком канадської митрополії. Завдяки йому слідне велике темпо католицького життя. Католицькі товариства і організації проявляють велику активність, це великий осяг нашого вінніпегського митрополита. Завдяки йому будується церкви, католицькі школи, сиротинці. Своїм високим богословським знанням та ввічливістю з'єднав собі серця і уми своїх вірних як ніхто досі, за вийком митрополита Кир Андрее. Тому в день ювілею наспіли привіти з цілого українського світу. І ми вітаємо його як одного з митрополитів за океаном і шлемо побажання вести свою паству в ласці Божій на благо гр. кат. Церкви і українського народу. На многі літа, Владико!

75-ліття народин о. мітрата д-ра Василя Лаби ген. Вікарія в Едмонтоні

Постать о. мітр. В Лаби заслуговує на увагу, щоб підкреслити, що це священник великого формату, високого теологічного знання, незрівняний проповідник і промовець, людина хрустального характеру і незвичайної ввічливості. Своім тактом і вирозумінням супроти всіх одинокий, що немає ворогів, користується великим признанням в колах духовних і світських. Як професор Богослов'я вибився як один із знаменитих викладачів патристики. І хоч давно усунувся від праці на богословському полі, є пропозиція знову покликати його як професора до Богословської академії.

Вітаємо його щиро з 75 літтям і бажаємо ще довго працювати при повнім здоров'ю і при повних силах для богословської науки та виховати чергове покоління нових священників. Нехай Всевишній дарить його всіма ласками на майбутнє і дозволить святкувати щораз нові ювілеї його творчого життя. На многі літа, Отче Мітрате і Ген. Вікаріє!

65-ліття народин о. Декана Василя Малковича в Інгольштадті

Другим особистим ювілеєм втішається о. декан мюнхенської округи душпастир о. Василь Малкович, Постать, що заслуговує на відмічення і з-за великих прикмет духа і серця. Незрівняний працівник в Христовім винограді, великий біблорфіль і ревний пропагатор католицьких видавництв. Також відповідальний редактор «Хр. Голосу». Його парохія одна з найкращих, тому нічого дивного, що звернув на себе увагу свого ординарія Кир Платона, що наділяє його довір'ям як нікого іншого. Людина великого такту і незвичайної працьовитості. Оголошення Служб Божих, церковних відправ у Хр Голосі говорять, що о. Ювілят прикладається у сповнюванні своїх обов'язків, тому його вірні дарять його великим прив'язанням і любов'ю.

Нехай Господь Вас благословить своєю десницею всі Ваші плани в розбудова парохії і деканату. На Многая Літа!

25-ліття священства о. Михайла Левенця в Парижі

Уся українська європейська преса відзначила срібний Ювілей о. канц. Михайла Левенця в Парижі, тому ми теж прилучуємося до його свята і складаємо щирі побажання. Його організаційний хист, його поведінка і незрівняний такт з'єднають йому симпатії не тільки його

вірних Парижу, але також православних, тому нічого дивного що рішено відзначити окремим святом.

Його великою заслугою є в останніх часах розмалювання Церкви св. Володимира, де є парохом., в дусі східного обряду при помочі паризьких малярів.

Його вірні на зазив зложили як стій на кошти малювання.

До цього діяч на народній ниві, військовик і це є дальші його прикмети, що з'єднують йому приятелів і друзів. Проповідник один з кращих, а його дикція голосу приковує слухачів.

Редакція Укр. Хр. Вістей шле йому побажання здоров'я і сил до його творчої праці в розбудові релігійного життя на просторах теренах екзархії під кермою Преосвященного Кир Володимира.

Нехай Боже Благословення все буде при ньому.

В 20-ЛІТТЯ ДИВІЗІЇ (Продовження з стор. 15)

Вину за невдачу скинено на нас, а насправді перша і друга розстріляна вермахту без ніякого наказу залишила бойову лінію, і ми свіжими силами стали боротися з наступаючою ворожою навалою Сходу. Та за слабкі були наші сили, нас оточили і ми опинилися в мішку: Золочів, Красне, Броди. Ми відбивалися останками своїх сил, та «поникли наші стязі». Скільки згнуло, а скільки попало в полон, годі обрахувати!

Наш генерал згубив змісл командування і лише нас бачив винними. Що більше, велів розстріляти нашого курата о. д-ра Стецюка без судового вироку. Поплила невинна українська кров з рук того, що нами командував, забаргилася українська земля кров'ю нашого курата, і кара небаром прийшла.

Ми відступали, про оборону не можна було й думати. Наш генерал без ніякої наради зі старшинами, перший подався до втечі, лишаючи нас напризволяще. Пробивалися наші рештки і промочували своїми трупами прохід для інших. Не стало дивізії, врятувалися лише ті, що не пішли під німецьке командування, і самі кермували акцією. Не стало сотника Дмитра Палієва, не стало лікарів, і багато старшин, що в часі переходу впали від ворожих танків і кулеметів. Намарне пішла наша сила, ми не використали ситуації, бо знаходилися між двома велетнями, що нас роздушили. «Плаче трава жалощами» як співається у

(Закінчення на стор. 17)

ПРОЩА ДО ЛІЗІЄ!

Як попередніми роками так цим разом відбулася в дні 21 липня велика проща Українців під проводом Владика Кир Володимир до славної місцевості Лізіє.

На зазив священиків прибули прочани з трьох сумежних департаментів зі своїми священиками, щоб віддати поклін Святій Малій Терені, що в тій місцевості жила, що тут похована, яка з малку визначалася великою релігійністю, набожністю і горячою любов'ю до Ісуса Христа. Ціле її життя було сповнене намаганням служити Господеві і ніякі підмови не в силі були спинити у виконанні свого післаництва.

Коли теперішній світ оволодів грубий матеріалізм, місцевість Лізіє є неначе оазою серед релігійно індеферентного французького промадянства, щоб на прикладі святої Терені присвятити увагу духовним цінностям, які перемагають злидні, та дають насолоду в житті, що дають силу у боротьбі зі злими духами світу.

Тому нічого дивного, що наші українські робітники, які в краю визначалися великою вірою і прив'язанням до своєї церкви, які рік річно спішили до святих місць об'явлення Матері Божої, щоб виблагати для себе ласк, і на чужині не відступають від своєї практики та не дали себе заволодіти отим безрелігійним життям, яке навкруги них, радо спішає під проводом своїх душпастирів до відпустових місць.

Нестало лише наших ліберально думачих інтелігентів, які радо пописують своє вимовою на різних світських імпрезах та якое ніяк не можуть здобутися на прощу, щоб разом з робітниками у стіл Святої зачерпнути сили і нової віри у тяжких злиднях свого пробування. Але їх не було видно на відпустах в краю, тому голос священика і відозва відбути прощу не могла їх досягти.

А місцевість своїм положенням неначе приманює! Храм недавно побудований на узгір'ю домінує над цілою околицею. Святиня в романському стилі, з величавою куполою, схожа на храм св. Петра в Римі, з тою різницею, що на горі. Внутрі святиня зате нагадує Собор Софії в Царгороді так архітектурно викінчена, що годі відвернути очей від майстерно проведених заломів, які зливаються в одну гармонійну цілість.

Був гарний сонячний день, коли то автобусами почались зїжджати наші і французькі прочани. Ми виповнили Церкву в підземеллі, а до Архирейської Сл. Божої станув наш Владика Кир Володимир в асисті о. рад. Бачин-

ського і новоприбулого священика Еспанця нашого обряду.

Линула молитва прочан за посередництвом Святої Малої до Всевишнього, а хор самоїлкою співав під диригентурою п. Томи Дратвінського.

Врешті наш Владика сказав велико-змистовну і зворушливу проповідь підносячи на дусі приваних прочан. Многолітством на честь Папи і наших Владик закінчено врочисту сл. Божу. По обіді в домі сестер з Кармелю в каплиці відспівано молебен в прив'язанні Владики, де спочивають тлінні останки святої Малої. Ще звиділи ми її мешкання у побожних родичів, що вислали на службу Богові аж 4 власні доні. О. Прокопів, що є горячим приклонником прощ до Лізіє, давав нам пояснення у її домі, де вповні є збережені всі пам'ятки з часів дитинства. Він то є редактором журналіку «Слідами Малої Святої», що раз у чвертьроку появляється. Визначається він великим даром проповідництва, а при тому є ентузіастом, який робить свої пояснення дуже цікавими і захоплюючими. Це наш Лепіх (німецький проповідник), що мігби говорити перед кількатисячною юрбою і його варто висилати до місць нашого поселення, а загрожених нещасною політикою і релігійним індеферентизмом. А є такі місцевості в Франції, Німеччині і Англії. Його проповіді оживили б нашого приспаного релігійного духа, дали б імпульс до нової творчої праці.

Зближався час від'їзду. Парижани вертали автобусом і я мав щастя з ними вернути до столиці світу, але якого модерного, де життя кипить від псевдо радості і марних утіх. Коли звидіти Париж, то гідне те, що осталося з часів королівства, коли ще французький народ визначався великою релігійністю, аж доки енциклопедисти не викликали нещасної революції, а тим самим спричинили самій Франції найбільше лиха та потрясень.

Нема місця для Українців в Парижі, коли вам на згадку приходить трагічна смерть от. С. Петлюри, коли все треба відвойовувати його честь, що мимо похибок за час свого урядування визначався великою толеранцією супроти всіх народів замешкуючих Україну, а найбільше до Жидів. Що за іронія судби, він гине з рук Жида Шварцбарта, а наші Українці навіть бояться назвати по імені спричинника трагедії. Вирок, який запав свідчить, як скотилася на дно продажности Франція, коли суд звільнив Шварцбарта від вини і кари! А Українці далі блукають

по паризькому брукові, без великих аспірацій!

Одна лише церква на Сант Жермен, сьогодні завдяки о. архипресвітерові Левенцеві так гарно розмальована. Це осередок нашого духового життя, це осередок, куди сходяться усі нитки дружніх відносин і плянів, в якому надає тон новий перший Владика Кир Володимир.

Я особисто вдячний о. Прокопову за запросини на прощу, дир. Дратвінському за слова привітання в часі їзди до Парижу, а о. архипресвітерові Левенцеві за його гостинність. Особро дякую за щирість і прихильність Панства Любінецьких. Я найшовся в атмосфері, де панує невимушена приязнь, де релігійне життя пульсує і можна би побажати, щоб інші наші осередки як Мінхен і Лондон пішли тими слідами.

д-р В. Мурович

НОВИЙ ВЛАДИКА ДЛЯ БАЧКИ

Заслужений парох Руського Керестуру о. д-р мітрат Йоаким Сегеді став єпископом — помічником Крижавецької Єпархії з осідком в Бачці.

З великою радістю прийняли вірні й весь український загал номінацію на Владика. Хіротонії довершив Високопресвященний Мітрополит-Ісповідник Кир Йосиф, а співсвятителями були Виспреосвященний Кир Букатко Архiepіскоп для вірних в Бачці і Пресвященний Кир Горняк, екзарх для українських вірних в Англії, оба родом з Бачки, в дні 28 липня 1963 р. в соборі св. Петра в Римі. На свяченнях було багато приваних українських і чужинецьких гостей.

Новий владика визначається великою побожністю, глибоким богословським знанням та сильною ввічливістю до кожного. Ці прикмети спричинюють, що Бачванці дарять його належною пошаною й прив'язанням. Редакція Ук. Хр. Вістей прилучується до побажань його вірних і кличе: На многі літа Владико!

В 20-ЛІТТЯ ДИВІЗІЇ

(Закінчення з стор.16)

пісні «Слово о полку Ігоревім», по наших воїнах, які путь городили північному наїзникові, а «самі полягли за землю руську».

Нехай вічна буде пам'ять по тих, що лягли головами, що увінчали своїм життям наші змагання за волю, за свободу, за незалежність. Зокрема нехай живе пам'ять по невинно розстріляному нач. куратові о. д-ру Стецюкові.

Четар-судія дивізії В. М.

НАДІСЛАНІ ВИДАННЯ

1. *Автобіографічні Рукописи св. Терені від Дитяти Ісуса*. Переклад з французького, виконав о. Юліян Прокопів, накладом квартальника «Слідами Святої Малої». Книжка з 1960 р. 270 стор. друку, написана чудовою мовою. Читається повищу лектуру як найкращу повість.
2. *Від легенди до Правди*. Автор д-р Лонгін Цегельський. Накладом тов. Батьківщина в Нью-Йорку, 1960 р. Мемуари і заваги з часів державного будівництва в Україні і в Галичині. Монументальна річ заслуговує на увагу читаючої публіки.
3. *Історичні постаті Галичини XIX-XX ст.ст.* Це спомин о. мітрата Тита Войнаровського і монографії будівничих новітньої української державности в Галичині. Автор о. Ізидор Сохацький. Видано заходом і коштом Осередку НТШ у Філадельфії 1961 р. Немов в калейдоскопі просувається перед нами низка наших провідників в Галичині і викликає радісні спомини. Заслуговує на увагу наших дослідників минулого.
4. *Київські і Галицькі Митрополити*. Біографічні нариси 1590-1960. Стор. 272 записки ЧСВВ, Рим 1962, автор о. д-р Іреней Назарко.

Це життєписи наших князів Церкви, що діяли у нас на протязі 300 літ. Праця заслуговує на велике признание з огляду на цікаву тематику. Перед нами історія нашої Української Католицької Церкви, представлена в постапках.
5. *В горах Карпатах*. Видання для молоді. Друковане в Мінхені в Логосі 1962 р. Автор Михайло Ломацький. Дуже вартісна лектура для нашої молоді-дітвори.
6. *Дон Боско, Людина, Педагог, Святий*. Авторка Мілена Рудницька. Накладом Салезіянського Видавництва в Римі. Друковане в друкарні Біблос в Мінхені 1963 р. Несподівано з'явилася на книжковім ринку книжка про Святого так нам мало відомого, основника чину оо. Салезіян. Лектуру читається з великою цікавістю і насолодою. Щодо форми і змісту не має собі рівних.
7. *Суспільне питання в науці Католицької Церкви*. Автор відомий наш соціолог о. Діонізій Тулюк-Кульчицький. Видано власним накладом, 1963.

Це перша того роду книжка в українській мові, що заторкує соціальні проблеми, що дає відповідь на всі питання нових часів. Зміст опертий на енциклопедіях папів: Льва XIII, Пія XI і Івана XXIII, дає змогу кожному запізнатись з наболілими соціальними питаннями, а рівночасно опрокидає фальшиву науку Маркса і Леніна. Слід цю книжку вивчити, а зокрема нашому інтелігентові. Бракує світлин славних папів, про яких є згадка.

8. *Світ і ми*. Автор доц. УВУ д-р Андрій Білінський. Видано накладом Т-ва Орлик в Чикаго, 1963. р.

Ця книжка схожа тематикою на попередню книжку о. Кульчицького з тою різницею, що автор присвячує більшу частину своєї праці комунізму, більшевизму, націоналізму і демократії, майже забуває про християнські, католицькі рухи в Європі, а в тому також спротив гр.-кат. Церкви на рідних землях, коли реферує про відносини в СССР. Саму річ представив автор так ясно, що повисший трудний, предмет читається легко і з цікавістю мимо нашого негативного наставлення.

9. *Масонерія. Руїна віри і народів*. Автор о. д-р Володимир Ковалик. Видано в Бразилії у Прудентполіс і в Аргентині Апостолес 1963 р. Книжка заслуговує на увагу з огляду на тематику, зокрема повинна зацікавитися нею наша інтелігенція, щоб не попасти в сіти хитрих людей.
10. *Вісті, журнал Братства кол. воляків Дивізії Галичина*, за червень 1963 р. Присвячений з нагоди 20 ліття створення дивізії. Статті насвітлюють початки Дивізії, вимарш на фронт, а рівночасно дають нам образ стрілецького життя в Дивізії. Бракує статті про інституцію наших куратів, зокрема про несправедливий розстріл нач. курата о. д-ра Стецюка, немов би редакція боялася наразитись німецькій публіці.
11. *Під колесами історії*. Автор проф. Томашівський. Це історичні нариси. Книжка ще сьодні актуальна, хоч нариси були написані ще перед другою світовою війною. Понище даємо рецензію проф. Нагая про цю працю.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

ПО БЛ. П. ІВАНІ ШКВАРКОВІ

З Австрії наспіла сумна вістка, що пробуваючий в заведенні для невилічимо хворих Іван Шкварко о помер 12. 5. 1963 р. о год. 14.30 пополудні.

Ще карткою з 9. 5. небіжчик оповіщав мене, щоб прибути, бо почувається дуже слабо. Та я через дощі, що падали без перерви, не міг прибути.

Проф. Шкварко був моїм добре знайомим, а також мого брата Славка, з яким лучили їх товариські взаємини ще з часів перебування мого брата в гостиннім Звенигороді, звідкіля Іван Шкварко був родом. Він то так був переняттий давню княжою традицією, що нею жив, на ті теми писав етюди, а приїздивши водив по валах колишнього замчища і давав археологічні пояснення.

Іван Шкварко вже з молодю виявив великий журналістичний талант, пишучи статті до журналів і часописів. За большевицької окупації він попав до тюрми, де прожив у страхітті кілька місяців та щасливо вийшов з небезпеки. З того приводу написав талановитий спогад з перебування в тюрмі п. з. «Проклинаю», який мимо прикрих тюремних сцен читається з загомованим віддыхом. Це найкраща з його писань книжка, що розійшлася кількома накладами.

Покійний був патріотом широкого діпазону, віруючий і зданий на ласку Богу, коли смерть стомилевими кроками наближалася до Нього. Всею своєю душею відчував недолу своїх братів під большевицькою кормигою. Завжди цікавився вістками з рідної землі, які я йому передавав.

Живучи кільканадцять років у домі для невилічимо-хворих находив теплу опіку з боку управи, зокрема директора заведення п. Йосифа Райтера, який немав слів признання для його особи. По похороні, який відслужив німецький папрох, писав до мене директор про подробиці смерті і похорону, що я зачитую мовою оригіналу.

In den letzten Tagen seines irdischen Lebens gedachte er besonders innig seiner „Heimat, der Ukraine, für deren Befreiung er sein ganzes Leben gewidmet hat. Er litt sehr unter der Last seiner schweren Krankheit und empfand es als sein tragisches Schicksal, dass er durch die körperliche Behinderung nicht in der Lage war, für das ukrainische Volk noch mehr zu leisten.

Помер Іван Шкварко передчасно, залишаючи по собі великий жаль усіх, що його знали ближче. Спи, Дорогий Професоре, а Звенигородська земля нехай сниться Тобі!

Д-р В. Мурович

* * *

ЗАПИСКИ НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Німецько-Українське Товариство, що на терені Німеччини проявляє велику діяльність на літературній і громадській полях, звернулося до німецького й українського громадянства відзначити 45-річний ювілей свого заснування.

Як відомо, засновником товариства був Павло Рорбах і його друг Аксель Шмід і видаваний першим журнал «Україна» німецькою мовою мав великий вплив на німецько-українські взаємини та причинився до популяризації українського імені.

Друга світова війна завдала товариству великого удару. Треба було починати наново. Жертви війни як серед Німців, так і Українців глибоко позначилися на діяльності товариства. Не зважаючи на жертви з обох сторін, метою товариства під цю пору є проповідувати об'єднання народів Європи на базі приязні й пошани для визволення з неволі, в яку обидва народи попали через нерозумну політику переможців-держав.

Однак, найбільшою трагедією є те, що Європа не знає українських проблем, а це призводить до непорозуміння. Ми мусимо перекоувати, що Україна волюбний народ, який стогне далі в московському ярмі, і що взаємини між Німеччиною й Україною слід відновити в ім'я спільної мети, як це було під час першої світової війни та що Німеччина може знову мати атути як передше. Кому ж не відомо, що гетьман України Павло Скоропадський був у 1919 р. з візитою в Берлін як суверен української держави. Кому не відомо, що президент галицької держави д-р Євген Петрушевич теж побував у гостинному Берліні, коли ні Австрія, ні Чехія по зловіщій даті 14. березня 1923 не хотіли його прийняти. Таких виявів приязні не можна забути, а це дає підставу ворожити про добрі німецько-українські взаємини.

Тому висуваємо поклик: Себе краще запізнати!

Німецько-Українське Товариство для відзначення 45-річчя свого існування задумує влаштувати:

- а) Сходина преси,
- б) Доповіді науковців з історії України, її літератури і Церкви,
- в) Доповіді про німецько-українські взаємини в минулому і в майбутньому,
- г) Виставку українських мистців, що проживають в Німеччині,
- г) Показ української ноші та вечір українського танку,
- д) Виступ пані Іри Маланюк, камерної співачки на тлі хору і
- е) Видання ювілейного альманаха про історію німецько-українських взаємин.

Органом товариства є журнал «Україна», що в численних статтях інформував про схід Європи та про українське питання з наświetленням українського життя

Наказом хвилини — забути колишні непорозуміння і преднатись до творення нової Європи на базі рівності та міжнародної згоди.

Започаткувати треба взаємне довір'я і порозуміння! Хто бажає преднатись до наших думок, нехай приступає до співпраці. Ми його щиро привітаємо! Кожний повинен бути свідомий, що на ньому лежить завдання здійснювати європейський федералізм.

З ПРИВОДУ ПОЯВИ КНИЖКИ «ПІД КОЛЕСАМИ ІСТОРІЇ»

Нарешті . . .

Тільки ось тепер, після сорок років, вийшло заходами видавництва «Булава» друге видання довгожданної книжки історика Степана Томашівського «Під колесами історії». Багато було чути про неї, але, на великий жаль, трудно було її достати і прочитати.

Великий жаль тому, що якби ця дорожчійна книжка була видана ще під час напливу другої еміграції в сорокових роках, то вона відіграла б у формуванні державно-національного світогляду далеко більшу роль.

Назввши після УНР, ще й на прикладі СССР, великого досвіду як то ва ділі виглядають так звані «народні» республіки, нова еміграція з допомогою цієї книжки скоріше зрозуміла б, у чому полягає суть тієї «народної народності». . . А зрозумівши це, скоріше зрозуміли б, що народ, то не тільки я і моя партія, а всі. Що правдивий демократизм і патріотизм полягає не в особистому випинанні на верхи. А поготів, коли до того не має ні належного досвіду, ні освіти, щоб кермувати державою та репрезентувати народ. Не в галасі юрби і тим зраджуванні своїх ідеалів, про які, як каже автор, «повинно говорити тільки у святая святых, не в провакації обставин, коли у грі доля цілої нації». Не в будь-яких, хочби й захоплюючих націоналізмах та облудних республіках і демократіях, як формі, а в державі, як у суті, в створеному віками своєрідному, в традиційному, у спільному всім, що Шевченко йменував Гетьманщиною Святою.

Зрозумівши по святу істину, може тоді наша еміграція перестала б уже вихвалитися стовідсотковим українством, та більш твердими ступнями пішла б до згоди між собою. А у висліді всього, що є в цій книжці власне і справа про це. Бо тільки у відмові від нашого егоцентризму й у визнанні авторитетів можлива творча єдність, а не у формах, що нас лише роз'єднують. Саме в єдності найбільша наша національна свідомість, патос боротьби та запорука здобуття своєї держави.

Книжка «Під колесами історії» не є велика, всього 110 сторінок. Автор не розбавляв свої думки. Але його думки дорожчі самоцвіти, що горять нарівні з думками найвидатніших істориків соціологів.

С. Нагай

З викладової залі:

ДОПОВІДЬ П. Я. СТЕЦЬКО «ПОЛЬЩА І УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ»

Заходом «Коллегіюм Політикум», організації німецької студентської молоді в Мінхені відбулася в червні ц. р. цікава доповідь п. Ярослав Стецько на повищу тему. Виголошена спокійно, з повагою та сильною аргументацією, викликала живу дискусію серед прихвильних Німців-студентів. Прелегентка поставила українське питання, як важну дилему у відносинах двох сусідніх народів. Без хвилювання, об'єктивно доповідачка кинула жмут світла на прикрі відносини

(Закінчення на стор. 20)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

У відповідь на вислане показове число «Українських Християнських Вістей», редакція українського місячника «Життя», в Аргентині помістила статтю в ч. 8 за серпень 1963 р.

«Українські Християнські Вісті», рік І. ч. 1 березень-квітень, 1963. Це журнал християнської думки та здорової політики, присвячений справам видаваних публікацій, питанні релігійних та церковних відносин, нашим визвольним змаганням, літературі і політиці. Видає його Український Християнський Союз у Мінхені, Західна Німеччина. Редагує д-р Володимир Мурович.

Цей журнал, як видно, є офіційним органом Українського Християнського Союзу, що відповідає християнським демократичним партіям в інших народів. Редакція «Життя» з великою радістю (підкреслення наше) вітає дві речі. Найперше, що нарешті вже постала Українська Християнська Політична Партія, брак якої так дуже відчувалося в краю і на еміграції. Відтак, що ця Партія здобулась на свій власний журнал, якого перше число є добре оформлене, має поважні, на різні теми, статті, але з наświetленням християнським. — Бажаємо Редакції журналу та Українському Християнському Союзові найкращого розвитку, та захопити християнськими ідеалами, не частину, але навіть цілу нашу еміграцію і перетворювати її суспільне, родинне і приватне життя та змагання за навчанням — Христової Євангелії! — Щастя Боже!

Голоси наших Владик і визначених громадян та заокеанської української преси на появу нашого журналу.

З великою прихильністю привітав появу Укр. Хр. Вістей наш Митрополит-Ісповідник Кир Йосиф Сліпий, уділюючи свого благословенства та бажаючи великих успіхів. До його голосу приєднались наші Владики у світі.

Заокеанська наша преса подала до відома українського громадянства випуск нашого журналу, а часопис «Поступ» у Вінніпегу окремою статтею з дня 2. 6. 1963 р. подав перелік статей, адресу видання журналу, бажаючи в ряді нашої преси, як найкращого розвитку та багатьох передплатників. Редактор д-р Дм. Бучинський подав через еспанське радіо вістку про «Українські Християнські Вісті», в дуже прихильному тоні. Вітали появу наші громадяни, яких імен годі перелічити.

* *

ТІ ЩО ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

Помер Лонгин Тарнавський

З краю доносять, що в Ходорові помер сеньор Лонгин Тарнавський на 95-ому році свого чесного життя. Участь в похоронах взяло все населення Ходорова, а за домовиною йшли діти і внуки, і теж священники, але без ризів.

Зі смертю бл. п. Лонгина Тарнавського сходить у могилу один із наших найстарших громадян. Як учитель сповняв свої обов'язки на протязі життя прикладно, всі його любили з-за веселої вдачі. Влада респектувала його за велике знання предмету. Осиротив дві доні, вже замужні, які живуть на рідних землях. Він — двоюрідний брат нашого генерала Мирона Тарнавського, останньо пробував на вчительській посаді в Ярчівцях, зборівського повіту. З початком другої світової війни він перейшов на емеритуру та доживав свого віку при старшій дочці Шанковській і своєму зятеві гімназійному вчителю.

Передаємо наш спочування родині покійного та хилимо голову перед пам'ятю славного педагога та українського громадянина. Нехай рідна земля, якій остався вірний до смерті, буде йому легкою.

ОЛЬГА з ДОНИГЕВИЧ СТРИПКО

заснула в Бозі дня 4 червня 1963 р., прийнявши Найсвятіші Тайни, по довгій недужі, в 80 році життя.

Покійна — дочка директора початкової школи в Яворові на Гуцульщині, що був одружений з дочкою лісничого Івана Стрільбицького з Текучої біля Коломиї. Покійна була замужня за священником на Буковині, що її так гарно оспівав наш соловейко Буковини — Осип Юрій Федькович, але скоро повдовіла й осталася з трьома дітьми, двома синами та донькою Надею. Один син помер, і вона з двома дітьми перенеслася до Коломиї й тут посилала дітей до школи. По якомусь часі знову повернулася на Буковину до Чернівців. Тяжке було її життя, повне горя і труду.

Під час другої світової війни емігрувала враз із донею Надею до Німеччини та осіла на постійне пробування в Ендорфі біля Розенгайму, в Баварії. Замешкала у виллі Вебера, що находилася серед чудового городу і на тлі лісу, до якого вела дорога, куди вона ходила з донькою і товариством, коли навідувано їх.

Але хто знав її ближче, мусів подивляти її незвичайну гостинність, яку вивнесла ще з рідної хати. Хоч скромно жила, та завжди вміла достойно прийняти гостей, що до неї заїжджали, буваючи на літницьку в Ендорфі. Гостила тут визначних людей, як відомого письменника, майстра писаного слова, д-ра Остапа Грицаєва або визначного професора інженера Костя Титаренка, родом з надніпрянської України. Могла виїхати до Америки, та не чула себе настільки міцною і придатною до праці. Жила з донею, для якої присвятила все своє життя та якій дала гарне виховання й освіту.

Жили для себе ті дві істоти, ділили радість і долю, і здавалось, що ніколи з собою не розстануться. Мати пропадала за своєю одиначкою і тривожилася, коли не було її видно, як поверталася з Розенгайму, де вчителювала в суботній школі.

Та Господь покликав до себе слугу Божу, коли природа на провесві прима-

На пресовий фонд декларували і зложили:

По 10 дол.: Вп. М. Процик, Вп. М. Бабій з Клівленду. По 12.50 нм. Збірка в Розенгаймі, яку провів Вп. К. Гарасимів.

По 50 нм: д-р Демянів, лікар-дентист в Пфорцгаймі. Пані Марія М. з Мецу.

По 8 дол.: проф. Чемний з Дітройту за себе і двох жертводавців.

По 5 дол.: Пані Ірена Нестюк, о. Т. Дурбак в ЗДА.

По 20 нм: о. Дионізій Тулюк-Кульчицький, з парохії Франкфурт. Вп. В. Мацьяк, з Мюнхену, о. Іван Бойчук, з Раймсу.

По 10 нм.: о. Рад. Малкович, з Ингольштадту, Вп. Сахній, проф. В. Максимович, д-р Я. Возняк, доц. д-р Андрій Білинський.

нювала людей до себе. А покійна любила природу, яка нагадувала їй її рідний Яворів. Відійшла, здається, так несподівано, що найближчі її сусіди відчули брак говірливої жінки, відчули брак доброго серця тамошні Українці, а найбільше відчула те її доня.

Похорон відбувся в Розенгаймі з лікарні, де вона закінчила життя, в гарний погідний день. Прибула 30-членна громада з Ендорфу, щоб її супроводжати в останню дорогу. Світило ясне сонце та нагрівало ту землю, що мала взяти покійницю в свої обійми. Похорон відслужив о. проф. Степан Хирівський, консисторіяльний радник, що в красномовній промові прощав її на вічну путь, переплітаючи свою промову цитатами св. письма, підкреслюючи прикмети покійниці та згадуючи несолодке її життя на еміграції. Своєю наскрізь поетичною надгробною промовою викликав у приявних великий жаль, а найбільший у її доні, що, мов лебідка, стояла над могилою своєї матері, знаючи, що втратила ясне сонце в своєму житті, та що доведеться самій боротися з невідрадними обставинами української скитальниці. З прощальним словом виступив також колишній підстаршина УГА, Константин Гарасимів і виголосив цікавий змістом вірш із приводу відходу померлої, що надрукований у стародавньому молитовнику, виявляючи тим для покійниці пошану.

Проспівано останню Вічну пам'ять і знайомі покійниці почали розходитись, залишаючи могилу, вкриту квітами і вінками. У деяких сльози лились із жалю за покійницею, а її доня не всилі була відійти без матері, з якою прожила свій дівочий вік.

Хай чужа земля буде її легкою!

По 5 нм.: о. д-р Федорів, канц. екзархії в Мінхені.

Дальший список жертводавців подамо в наступному числі. Багато стало передплатниками, так католики, як і православні.

Щира подяка їм від Редакції
«Укр. Хр. Вістей».

ДОПОВІДЬ П. Я. СТЕЦЬКО «ПОЛЬЩА І УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ»

(Продовження з 19 стор.)

між двома народами, які треба наладнати.

Виступ пані Ярослави Стецько, що викликав сильне враження в слухачів навіть у приявних Українців, треба привітати і побажати доповідачці дальших успіхів у пропагуванні нашого доброго імені. Пані Стецько може успішно репрезентувати нас на міжнародних конференціях, а то своєю поставою і річевістю. Вона німецьку мову опанувала добре, а її мелодійний голос прозвучав, як гарна українська пісня.

Присутній

УКРАЇНСЬКІ ХРИСТІАНСЬКІ ВІСТІ UKRAINISCHE CHRISTLICHE NACHRICHTEN

Двомісячник

München 23, Postfach 1003
Bundesrepublik Deutschland
Herausgeber:
Ukrainische Christliche Union
Geschäftsführer:

Dr. Wolodymyr Murowytsch
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і виправляти мову.

ПЕРЕДПЛАТА:

Німеччина 1 ч. піврічно, річно
і Європа 2.— 12.— 24.— нм
В заокееан-
ських краях 0.50 3.— 6.— дол.

I. Baschkirzew Buchdruckerei
8 München-Allach,
Peter-Müller-Straße 43.

ЧИТАЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

- «Християнський Голос» — тижневик, що виходить в Мінхені.
- «Слідами Святої Малої» — чвертьрічник, що виходить в Ам'є — Франція.
- «Голос Христа Чоловіколюбця», чвертьрічник, що виходить в Лювені — Бельгія.